

UNIVERSUL LITERAR

PROPRIETAR:

SOC. AN. „UNIVERSUL” BUCUREȘTI, BREZOIANU 23
DIRECTOR ȘI AD-TOR DELEGAT, STELIAN POPESCU
Inscripționat sub No. 163 Trib. Ilfov

ABONAMENTE:

autorități și instituții 1000 lei
de onoare 500 „
particulare 12 luni 360 „
6 luni 190 „

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BUCUREȘTI I Str. Brezoianu 23
TELEFON 3.30.10

APARE SĂPTĂMĂNAL
PREȚUL 6 LEI

ANUL LI Nr. 18
SAMBATA 2 MAI 1942
Redactor responsabil: MIHAI NICULESCU

GH. LEON

Coșul cu fructe

PENTRU CUNOAȘTEREA LUMII ȚĂRĂNEȘTI

Afară de roman și propria observație, citărilor le mai rămâne folklorul pentru înțelegerea sufletului rural precum și eventuale străvechi reminiscențe nezăgăzite de zgura civilizației moderne. Cercetările folklorice deslășuite în secolul trecut cu un rar entuziasm sub influența marilor folkloriști germani, cari au recunoscut toată importanța depozitelor de creație, superstiții, cântecelor ce se găseau în straturile poporului au dus la noi la adunarea unui imens material folkloric, ce a contribuit într-o largă măsură la cunoașterea lumii țărănești. Revărsări de suflet popular cunoaște și poezia română dela Ierăchija Văcărescu până la lirica modernă de azi, iar producțiile epice au primit oarecând înviorătoare influență. Culegătorii de folklor Simon Florea Marian, Elena Niculiță Voronca, Tudor Pamfilie etc. nu numesc decât pe cei mai însemnați, n'au dat adevărata semnificație materialului adunat. Înscrind să stabilească vechimea unor credințe, dacă au la bază un substrat păgân sau creștin, etc., și-au propus un orizont redus de cercetări, astfel că n'au reușit să dea viziune materialului amorf, nu l-au încadrat într-o viziune de mai largă amplitudine, rămânând astfel obiect de disecție pentru filologi și încă nu material de prim ordin, nefiind cules în condițiile cerute de aceste discipline.

Din aceste motive a fost și repede abandonat, filologii preferând să lucreze bur la via, monografiile graiului românesc din diferite regiuni, stând dovadă. Totuși, precum mult potențial de viață zăcea în imensul material adunat ca să nu pornească din el însuși senzori spre o mai largă înțelegere, linii arhitectonice pentru zidirea acestui cosmos folkloric spre care ne îndrituiau să tindem toate producțiile populare.

Situându-se în miezul acestui uriaș zăcămint de suflet țărănesc, literatul de serioasă formație intelectuală, d. Ovidiu Popadima nu s'a lăsat copleșit de material, ci cu o metodă de adânc cunoaștere a ordonat și a clarificat sensurile pe se desprindeau organic din calegăria de folklor tipărite, convergând spre o structură unitară, spre o viziune românească a lumii.

Aparent, s'ar putea crede că această deslegare din viață s'a produs tardiv. Noi vedem în excelentul studiu „O viziune românească a lumii”, o înțelegere armonioasă, o împlinire rodnică a unor strădani de cultură ce domnii prof. D. Caracostea și Nichifor Crainic le-au purtat de peste două decenii și cari au rodit în entuziasmul tânăr al d-lui Ovidiu Popadima, care le-a fost neostenit uceanic.

Dar acest studiu de folklor, asupra vorbii cărui s'au pronunțat cronicarii literari și de specialitate, actualizează o îndelung discutată problemă, același primordiu sufletului rural, cu minunatele daruri de energie și credință românească în fața valurilor tot mai impetuoase ale civilizației cetățene.

Aici a fost încheiată o viziune românească a lumii cu toată osărdia unui prețios al textelor folklorice, convins fiind că e vorba mai mult de regăsirea unei lumi ca și pierdute, același „vechilor patriarhalități”, decât de lumea omului rural din actualitate.

Omni vechi care, în exemplare tot mai

rare, poate fi identificat și azi integrat în armonia cosmosului, avea dimensiuni de erou. Credința în Dumnezeu îi deschidea tainele celor văzute și nevăzute, știindu-se în vecinătatea sfinților cari umbăra pe pământ și îngerilor ce se coborâra din cer. Moartea nu-l înspăimânta; omul scriului avea deplină încredere în forța dumnezeiască a minții și de aici rezistența în străduințele încapute și credința în rezultatele de peste timp ale stăruirilor de azi. Căci pe măsura acestor dimensiuni, omul vechiu cunoaștea mila, virtutea celor puternici. Milă de semenii căzuți, milă de viețuitoare, milă de făpturile lui Dumnezeu. Respirând larg în armonia firii, țărânul și o simte prietenă acțiunilor lui bune. Dragostea de viață, iubirea, pomnirea pentru vitejie și aventură izbucesc vesel în cadrul sărbătorilor al naturii. Ni se reconstruiește această lume și ne este înfățișată în toată frumusețea ei originară. E o lume în care mulți intelectuali dintre cei porniți dela scrii își mai pot recunoaște copilăria. Se vede cămărită că numai într-o libertate de basm și de vis se putea înființa o atât de pură și cuceritoare imagine despre lume, despre Dumnezeu și destin. Fiind într-o luptă de secole cu păgânul și păgânitatea, credința creștină se înmăldăie, pătrunde și covârșește într-o lume curată și înaltă ca o biserică.

Câte biruinți, cât zbucium, câte morți și mai ales câtă credință și jertfă fără prigonă au dus la învingerea morții, la echilibrul senin pentru a fi privită cu liniște. Din studiul sus citat se desprinde profilul arhangelic al omului român. Vitejie, sete de dreptate, o funcționă dorință de integrare în fire, în cosmos, sunt alte atribute ale acestui chip românesc care și-a croit trăinicia pe acest pământ, pedepsitor, într-o luptă directă cu vrăjmașii.

Ce am făcut noi să păstrăm, dacă nu să sporim strălucirea acestei viziuni românești a lumii, singura care justifică existența noastră oarecum, pe acest pământ? D. Ovidiu Popadima a simțit forța acestei întrebări și-a cutreierat să-și însemne gânduri: „Ce va deveni sufletele țărănimii noastre, când străvechia vitejie a disciplinei folklorice de viață și de gândire se va fi fărâmiat cu totul?”

Surtem bucurări că nedumerirea acestor nedeslușite pe omul de studiu, a desvelit un chip îndurerat și aceste întrebări și îndoaie și tristeți mărturisite fac să crească în seriozitate acest studiu, bogat în rezonanțe românești, fără să-și piardă valoarea strict științifică.

Am vrea să răspundem întrebării formulate mai sus că noi citădimi ne putem permite să fim optimiști sau pesimiști în ceea ce privește rezistența spiritului țărănesc în fața civilizației cosmopolite, că putem considera o lume ce se pierde un număr de indivizi ieșiți din rigorile disciplinei austeră de viață, că ne putem pronunța în mod liber asupra noilor forme de viață ce prind să mijecască pentru venicia spiritelor ce fremetă în marea acestui pământ fecund, lucrul nu are importanță. Mișurile aresc dintre noi și se înalță spre lumi, unde credința creștină dogorește și Fiul Omului așteaptă întoarcerea oamenilor.

Noi am putea cel mult să închinăm.

IULIAN VESPER

Din „ILUMINARILE” Peisaj urban lui Arthur Rimbaud

IN URMA POTOPULUI

De îndată ce ideea potopului se liniștește, Un iepure se opri în troscoț și clopoței tremurători, și-și spuse curcubeului rugăciunea, prin pâna de paianjen.

O! pietrele nestemate ce s'ascundeau, — florile care-apucaseră să privească...

In băltoacele uliței mari se ridicară stâlpi, și bărcile fură trase spre largul mării etajate sus, ca în gravuri.

Sângele curse, în casa lui Barbă-Albastră, la abatoare, în circuri; unde pecetea lui Dumnezeu făcu să pălească ferestrele.

Castorii clădiră. Ceștile cu mazagram fumegară în cafenele.

In palatul de sticlă încă strălucitor, copiii în dolii urmăreau minunata priveliște.

O poartă clănțănă, și în piața cătunului, copilul își roti brațele, înțeles de sfârleteze și cocoșii clopotnișilor de pretutindeni, sub plesnete rezezi ale ploii.

Doamna X... așeză un piano în Alpi. Liturghia și primele împărțirii se celebrară la cele o sută de mii de altare ale catedralei.

Caravanele plecară. Și splendid-Hotel fu zărit în haosul gheburilor și-al nopților de la pol.

De-atunci, Luna auzi șacalii scâncind prin deșerturi de cimbri, — și eglogele în saboși mormăind prin livadă.

Pe urmă, în pădurea violetă, înmugurită, Eucharis își spuse că era primăvară.

Înăcuți, pe lac; — spumă, vârtej pe pod și trece peste bărne; — pânze negre și orgi, fulgere și tunete, creșteji și rostogolii-vă; — ape și tristeți, creșteji și iscași potoașe.

Căci de când s'au împrăștiat, — oh! pietrele nestemate pîndu-se, și florile deschise! — s'atârnă și Regina, vrăjitoarea care-și pălăria jertăscul în oala de pământ, n'are să se învoiască nicicând să ne spună ce știe ea, și ce nu știm noi.

BARBARA

Cu mult după zile și nopți și anotimpuri și iunțe și fărî,

Pavilionul de carne sângărând pe mătasea mărilor și florilor arctice; (inexistente).

Întremat de vechile fanfare de eroism, — care ne rod încă inima și mintea, — departe de vechii ucigași,

O! pavilionul de carne sângărând pe mătasea mărilor și a florilor arctice; (inexistente) — Desfătări: —

Jertăscul plouând cu vârtej de chi-ciuță.

Desfătări! — Focurile acelea pe ploaia vântului de diamant, plânse de inimă pământului pe veci tăciune pentru noi.

O lume! (Depart de bătrânele adăposturi și de bătrânele flăcări pe care le auzi, le simți).

Jertăscul și spuma. Muzică, vârtejul vânturilor și ciocnetele sloiurilor de astre.

O, desfătări; o lume; o, muzică. Și aici formele, sudorii, pletele revărsate.

Și lacrimile albe, fierbinți, — o desfătări! — și vocea femeiască ajunsă în fundul vulcanilor și al grotelor arctice...

— Pavilionul...

FLORI

Depe o treaptă de aur, — printre șnururi de borangic, valuri sure, catifele verzi și discuri de cristal, — văd degetul de des.

ALEX. CALINESCU

chizându-se pe un covor de filigrane de argint, de ochi și de plete.

Bănuți de aur galben semănați pe agată, coloane de mahon susținând un dom de smaralde, buchete de atlas alb și mlădițe sine de rubin înconjură trandafirul de apă.

Ca un zeu cu ochi enormi albaștri și cu forme de nea, marea și cerul atrag pe terase de marmoră multime de tineri și zăraveni trandafiri.

ZORI

Am îmbrățișat zorile de vară. Nimic nu se mișcă încă pe fațada palatelor. Apa murise. Câmpiile de umbră nu părăsiseră calea pădurii. Am mers, deșteptând răsuflări vii și căldicele; giuvaericioale se uită ră lung, și aripile se treziră fără șgomot.

Prima ispravă fu, în cărarea ce se și umpluse de proaspete scîlpiri ruginii, o floare care-mi destăinuă numele.

Zămbii spre wasserfall care se despletă printre brazi: în piscul argintat recunoscu zeita.

Atunci ridicai unul câte unul vânturile. In alee, mișcând brațele. Pe câmpie, unde am pârît-o cocoșului. In oraș, ea fugea printre clopotniși și cupole; și alergând ca un ceșter pe cheiul de marmoră, o fugăream.

In susul drumului, în apropierea unei păduri de dafini, am înfățișat în vâlmurle ei îngrămădite, și i-am simțit un pic urgiaș trup.

Copil și dimineață se prăvăliră în adâncul pădurii.

La deșteptare se făcuse amiază.

COPILARIE

Idolul acesta, ochi negri și coamă galbenă, fără rude nici palat, mai nobil decât fabula; mexican și flamand; împărăția lui, azur și verdeață obraznică, aleargă pe nisipuri strigate pe nume, prin valuri fără luntri, cu denumiri fioros de grecești, slave, celtice.

In luminișul pădurii, florile de vis sună, luceș, luminează, — fata cu buze de portocală, cu genunchii încrucișați în potopul senin ce fănește din câmpuri, golicune pe care-o umbresc, străpung și îmbracă toate: curcubeele, flora, marea.

Femei ce se rotesc pe terasele vecine cu marea; copile și uriașe, superbe negre în mușchii verde-sur, giuvaere, drepte pe pământul mustind de boschete și grădinițe deșchete; — mame tinere și surori mari cu privirile pline de pelerinaje, sultane, prințese cu purtări și haine iranice, mici străine și făpturi nefericite. Ce pliciteală, ora „trupului drag” și a „inimii dragi”!

III.

Flori magice roiau. Talazuri se legăna. Fiere de o eleganță fabuloasă circulau. Inneacăși se nămănușiau în larg, pe marea adunată dintr-o vecie de lacrimi calde.

IV.

In pădure este o pasăre, cântecul ei te oprește și-ți împurpură fața. Este un ornic care nu sună.

Este o surprătură cu un ciub de dobitoace albe.

Este o catedrală care scoboară și un lac care urcă.

Este o trăsuriță părăsită n' tufiș, sau scoborând pe potecă în goană, împanglicată.

Este o trupă de comedieni costumată, ce se zărește pe drum, prin luminișul pădurii.

Este, însăfârșit, când îi-e foame și sete, cineva care te gonește.

V.

Eu sunt Sfântul, în rugăciune pe prispă, așa cum dobitoacele pasc până la Marea Palestinei.

Eu sunt cărturarul pe filul sumbru. Crenguile și ploaia isbec în geamul bibliotecii.

Eu sunt drumetul șoselelor din pădurea pitică; vuetul zăgazurilor îmi acoperă pași.

Văd îndelung leșia paleșă a aurului din asfințit.

Aș putea fi copilul pe digul înclinat spre larg, micul argat străbătând aleea a cărei frunte atinge cerurile.

Carările s'aspre. Colnicele se n'vâluie cu grozămă. Aerul nemișcat. Cât de departe s'aspre și izvoarele! Nu poate fi decât sfârșitul lumii apropiindu-se.

In ultimul timp raporturile dintre OM și VIATA au devenit atât de strâne, încât de multe ori am fost tentat să cred că oamenii nu se tem în prea mare măsură de moarte, cât de viață. Fără îndoială că ne găsim în fața unor aspecte umane, care ne amintesc cu ușurință de acea psihologie primitivă a decadenței și a cărei justificare n'o putem găsi decât în însuși mediul istoric modern.

Să stea cineva din zori și până târziu după miezul nopții, ca martor al întregii desfășurări urbane de aici și-și va da seama cu ușurință că toată lumea este străbătută de o mare fierbere a trăirii, un fel de spaimă dureroasă o stăpânește și-l implică acest fel de viață trepidantă și iluzorie. Se pare că mai mult șa orișând, astăzi, oamenii au conștiința sau presimțirea unui apocalips apropiat. Necesitatea de a se găsi în mijlocul mulțimii, fuga din singurătate, această încolăcire în gloată (fie că domină alcoolul, a meșca erotică sau pur și simplu inutilitatea pierdere de timp pe străzi) toate caracterizează galopajul lor spre o zi oarecare, de mâine sau îndepărtată, care presupune însă moarte, prăbușirea pământului, sau ruptura constelațiilor de pe orbita lor naturală. Adevărul este că oamenii, dela copilul cel mai nevinovat până la bătrânul care și-a pierdut seninătatea, toți se tem de ceva imprecis, toți caută o odihnă sau doar o anestezie a vieții.

Am crezut la început că nu e de vină decât sosirea primăverii și atunci elementele biologice și-ar găsi însăfârșit o grație a eferescenței lor. Dar amintindu-mi că lucrurile acestea se întâmplă de multe luni, nu mi-a rămas decât să fixez în fișele mele o nouă față a lumii. Ca niciodată oamenii citeșc extraordinar de mult, citeșc orice, caută să se confunde cu vechi străine, caută corespondențe între ei și efemeri eroci de romane, aventura acelora s'ar părea că-i echilibrează pe un plan mai fantastic — și realitățile lor corporale n'ar avea de suferit aceste întorsături ale vântului împotriva lor. Oamenii se distrează, indiferent cum, dar în conștiința jocului acesta și în natura lui vulgară mai ales, poți ghici ușor pasiunea cu care ei vor să câștige ceva pierdut în anii de acalmie de mai înainte. Oamenii nu rămân în case decât pentru somn, dar numai pentru somn — cu toate că am impresia că și dormind, spaima îi turbură și-i chină. Fiecare încearcă să îngrămădească în cuprinsul unei zile, viața mai multor zile viitoare; fiecare acceptă evadarea din el însuși, nemai aparținându-și nici măcar pentru resemnare sau o eventuală luciditate religioasă.

Intr'adevăr ne apropiem de o zi a sfârșitului? Sau nu este de vină decât faza războiului? In acest sens îmi amintesc de lunile pretrecute pe front, când ne gândeam toți la cei din interior cu sentimentul că aceștia nici nu mai există, că între noi și cei rămași s'a tras o barieră grea, despărțitoare nu numai geografic — dar mai ales sufletește. Dacă până în anul 1941 s'ar putea zice că istoria a trăit o grandoare amețitoare, atunci presimțirea a acestei prăbușiri nu trebuie înțeleasă decât prin efectele psihologice create de războiu. Nu ne găsim decât în fața unei elape omenești de decadență superficială, pentru că masa amintită mai sus n'are nici conștiința nici sufletul unei lumi moderne — ci câte ceva din natura suficientă a unei lumi mediocre. Nimic nu merge înainte, nimeni nu dorește să parcurgă zonele caime ale anilor viitori. Toată lumea vrea să trăiască în prezent, lumea se oprește în loc și cu voință își răstoarnă echilibrul interior — pentru că să nu fie pregătită în niciun fel, ei doar gata să adoarmă sau atât de amețită — încât să nu mai simtă sfârșitul.

De aceea cred că lumea ar trebui invitată la luciditate. Nu se apropie nimic, nimeni nu va muri, nu se va produce nicio turburare în Cosmos. Mi-e teamă însă că peste faza asta de colectivă animalizare, spiritul pur al oamenilor adevărați nu poate fi salvat. Astfel, paralel cu victoria eroică a timpului nostru. Istoria va înregistra și această mediocrită înțoarcere la primitivism.

LAURENȚIU FULGA

VASILIU-FALTI

Burt

cu tălmăcirea lui ION FRUNZETI

Cronica dramatică

Er anul

Cronica muzicală

TEATRUL NOSTRU: „PYGMALION”, comedie în 5 acte de G. BERNARD SHAW.

Un teatru despre ale cărui reprezentări vom vorbi în continuare cu plăcere este acesta „Teatrul nostru” ai cărui directori au dovedit că se mai poate prezenta pe o scenă românească, teatru serios, fără ca să se ajungă neapărat la fătura.

Foștele care în ultimul timp s'a arătat au de îndătecat, acceptând tară să crănească orice nașterea a noului muzical decă teatrală, a dovedit în același timp că mai știe să aprecieze și piesele bune interpretate de actori tineri și talentați.

Și chiar dacă acești actori — e vorba de „foștii” patru directori ai Teatrului nostru — n'au putut renunța la certurile și neînțelegerile cari, după concepția românească, trebuie să existe între „amarazii” de teatru, în schimb dănașii au înțeles să nu se abată cu nici-un pas din drumul pe care-au hotărât să-l urmeze.

„Deschiderea de stagione” a Teatrului nostru a constituit-o o comedioară agreabilă „Scadența dragostei”, mult superioară tuturor farselor prezentate de alte teatre.

A urmat „Iluzia fericii”, mult superioară „Scadenței dragostei” și prezentată în condiții excelente de domnul Ion Sahighian.

Hotărâți să prezinte teatru din ce în ce mai serios, tinerii directori — rămași în ultimul timp doar doi — au ales pentru a treia premieră a actualei stagioni comedia lui George Bernard Shaw: „Pygmalion”.

Piesa a mai fost prezentată acum vreo 10 ani pe scena teatrului Ventura, sub titlul de „Florăreasa”. Prea puțin încrezătorii în cultura spectatorului nostru, directorii de atunci ai teatrului au găsit de cuviință să dea piesei un titlu pe înțelesul tuturor.

Directorii Teatrului Nostru a găsit nimerit să păstreze titlul original al piesei. Să nu credeți cumva că a făcut lucrul acesta, crezând că spectatorii de astăzi își pot da seama mai ușor, decât cei de acum zece ani despre ce poate fi vorba în piesa lui Bernard Shaw.

Și chiar dacă s'au gândit la așa ceva, s'au înșelat amar.

Dovadă a acestor spuse este candoarea desăvârșită cu care un cunoscut mă întreba alături care e traducerea exactă a acestui cuvânt: Pygmalion.

Adevărul este că, astăzi, „Pygmalion” este un titlu mult mai comercial decât „Florăreasa”.

Și explicația este foarte simplă. Acum doi ani a fost prezentat pe ecranul nostru cu mare succes, un film interpretat de Leslie Howard: „Pygmalion”.

Și ceea ce era de demonstrat, a fost demonstrat.

Povestea sculptorului Pygmalion, îndrăgostit de propria lui operă, de statuia de ivoriu a Galateei, a inspirat mulți poeți și autori dramatici.

Răzbumarea zeiței Venus asupra omului care îndrăznise să se lepede de toate femeile din jurul lui, a găsit răsunet chiar și în sufletul lui Voltaire, care-l amintește pe Pygmalion în niște versuri dedicate domnișoarei Le Couvreur.

De asemenea găsim numele sculptorului amintit în opera lui Murger, a lui Souvestre, Cormenin, Monselet și alții alții.

Bine înțeles, chipul în care genialul Bernard Shaw a înțeles să privească legenda lui Pygmalion se deosebește cu desăvârșire de cel al predecesorilor lui.

Profesorul de fonetică se va îndrăgosti până la urmă de florăreasa pe care el a învățat-o să vorbească și să se poarte corect.

Povestea este destul de banală și, la prima vedere, nu prea deosebită de atâtea agreabile comedii de salon.

Acolo unde intervine spiritul caustic al lui Shaw, este în prezentarea tălăii florăresei, bătrânul Doolittle, hamașul beșic care, cu câteva cuvinte, răstoarnă toată concepția de viață a așa zisei bune societăți engleze.

Prezența acestui personaj în comedia „Pygmalion” îl caracterizează perfect pe proaspătul cetățean irlandez Shaw, a cărui întregă viață constituie un etern paradox.

Încă odată: direcția Teatrului Nostru merită toate felicitările pentru curajul de care-a dat dovadă prezentând o piesă de Shaw în vremurile acestea când farselor autorilor anonimi sunt la modă.

Și aceasta, chiar în ciuda faptului că directorul de scenă și

actorii n'au izbutit în întregime să redea atmosfera necesară unei piese de Bernard Shaw.

În actul III prima experiență, făcută „în public” cu mica florăreasă domnul Sahighian n'a reușit deloc să ne sugereze rigiditatea cu care ar fi trebuit să fie întâmpinată fata cu limbaj din popor de doamnele infumurate din „high-life”.

Doi tineri — un băiat și o fată — cu maniere foarte bucurăsenne cari luau parte și ei la aceste

Domnul Marcel Anghelescu în rolul lui Doolittle, amintindu-ni-l adesea pe Timică, interpretul de acum 10 ani al aceluiași rol, a fost superior celorlalți interpreți ai piesei, el câștigând de altfel și marea simpatie a publicului.

Domnul Jenică Constantinescu ni s'a părut a fi interpretul care-a înțeles cel mai bine rolul pe care-l avea de debitat. Fără a-și stăpâni cu nimic colegii, domnul Jenică Constantinescu a reușit să fie la înălțimea rolului și să încredințeze.

În celelalte roluri au apărut câțiva români și câteva române, cu nume de imprumut, englezești.

Dar, în sfârșit, micile lacune pe care le-am înălțat în acest spectacol nu scad prea mult din meritele actorilor și ale directorului de scenă, cari au dovedit că înțelegi bune au avut cât se poate de multe.

TRAIAN LALESCU

NICOLAE MASSIM

tânărul și talentatul director de scenă al Teatrului Național din Iași, a avut și în această stațiune o bogată activitate artistică la acest teatru. După succesele din anul trecut cu „Hoșii”, „Orașul nostru”, „Mestere, Manole”, a dat în acest an temeiurile realizării cu „Femeia îndărătnică” de Shakespeare, „Cui-bu coșofenelor” de Kotzebue, „Mama” de Capek și „Merele de aur” de Vladimir Tudor. Acum repetă la Opera Moldovei, „Vagabonzii” și „Bărbierul din Sevilla”.

Succesul d-sale în „Fiecare cum vede”, de acum doi ani la București, ne îndreptățește să dorim să vedem și aici, noul realizări ale sale.

„Ocealu de ora 5” ne-au adus și el aminte că orașul în care piesa este prezentată e străbătut de un râu, pe numele său Dâmbovița, și în orice caz nu de Tamisa.

Tot așa cum domnul Eterică, în ciuda unui joc destul de degajat n'a izbutit, cu defectul său de dicțiune și cu deseale bălbăieci ar fi profesor de fonetică. Și ori-căde silinți și-a dat doamna Dina Cocea, oricât a cripit dansa în primele acte, n'a fost totuși florăreasa, reușind lucruri excelente în ultimul act.

„JOHANNES PASSION” LA SIBIU

Fără îndolală: Bach e Părintele Muzicii. Dar nu atât pentru că a consolidat formele lui Corelli sau Couperin și a făcut din ele temelia creației urmașilor. Ci pentru că a anticipat atâtea aspecte muzicale ce se scotocesc a fi născute mai târziu (Să ne gândim și la îndrăzneala armoniei și frazării din Fantasia Cromatică sau din Toccata în Reminor).

În el clocește Beethoven, visează Chopin, strălucește Mozart, vibrează Debussy, gândeste E-nescu...

E un profet al muzicii viitoare. Și „Patimile după Sf. Ioan” sunt poate cea mai întreagă măr-turie.

Fără să se miște din strănsorea de ojele a legilor ce și le-a impus, iată momente de adevărată dramă muzicală. (Dramă sacră, care din punct de vedere muzical e și mai dificilă). Mai plină de adevăr decât conventionalismul Operei, mai serioasă decât licențele și libertățile deseori inutile, mai sugestivă chiar. Printr'un „fugato” coral, dă mai multă impresie de viață decât prin de-zordinea „scenelor populare” din Opere. Iar clipa morții Mântuitorului poate nu și-ar fi închin-puit-o nimeni atât de tragică și de solemnă, înaintea de Beetho-ven... înfricoșatul întineric din ceasul al nouălea și semnele ce s'au arătat.

Această operă în care se vede atât de limpede — acum, când aceste trepte au fost urcate — toată evoluția Muzicii, am auzit-o sub bagheta de mure și profundă autoritate muzicală a d-lui dr. Aaver Dressler, ajutor de dra-goste de muzică a întregii „Musikverein”.

Și cine știe dacă „Patimile după Sf. Ioan” nu ascund încă promisiuni și pentru muzica ce va veni...

ALEXANDRU DEMETRIAD: RECITAL CHOPIN

Oare, de ce Chopin e autorul care suferă cele mai multe „genuri de

Acum câțiva ani, calendarele format mare erau ilustrate cu o „scară a vieții” — în care erau marcate din patru în patru trape știutele evenimente prin cari trec în cursul popasului pe pământ majoritatea indivizilor. (Spun majoritatea și nu toți indivizii, gândindu-mă la celibatarii convingși).

Ori filmul „Annelie” ne prezintă în multiple scene, ceace stângaci desenator fixase în știuta scară a vieții.

Eroina, tipul femeii ideale, bună soție și mamă, este interpretată de talentata Luvise Ulrich.

Căni Ludwig Diehl și Werner Krauss sunt protagoniștii acestui film a cărui acțiune

generația tânără, care a făcut atâtea șmomi în juru-l, impuseze până de curând atenției publice câteva moduri specifice de a trăi, citragioase, care invitau la un contact direct cu viața, cerând și scriitorului o experiență nemulțumită a existenței, autenticitate în operă, etc. Teoretizările insistente denotă îndepărtarea publicului de ceea ce se afirmă în ele. Se știe că popoarele cu mai puțin tact pedagogic sau mai puțin gust estetic posedă o multă mai vastă literatură pedagogică și estetică decât popoarele care au oarecum înăscute aceste facultăți. Studiile despre experiență și despre autenticitate învederau de fapt îndepărtarea omului de aceste stiluri de viață și orientarea lui spre un început de artificializare a vieții, impusă de avântul tehnicii. Se pare că acest proces e azi pe cale de a-și atinge apogeul. Trăm în plin imperiu al surogatelor.

Nu ne gândim aci la surogatele alimentare pe care ni le dictează în mod fatal războiul mondial de astăzi. Ceea ce trebuie să ne constenemeze în primul rând sunt toate paleativele cu care înlocuim iisvoarele de învioreare, de fortificare și îmbogățire a vieții noastre smătelite. Odimioară, stulba religioasă o ascultăm, cernicni, sub cupola bisericii, în atmosfera mistică creată de o înțesare convergență de elemente specifice, ca privirea blândă a sfinților din icoanele cu întâișare bizantină, miroslor de tămăle, luminile svelte ale lumânărilor, lăcurile candelor, elemente ce produc în noi pacea, reculegere și interiorizarea necesară, pentru textul divin să ne îndrepte gândul întreg spre Dumnezeu. Azi însă „audiem” serviciul divin stând tolnișii comod într'un fotoliu în fața aparatului de radio, care de steur că nu poate trezi în noi starea de contempatie evlvoasă în care ne transpune medii bisericești. Pentru a ne înlocuire la acesta nu e necesară, firește, distrugerea aparatelor de radio și nici chiar oprirea emisiunilor dela Patriarhie, ci trebuie un proces de armonizare a tradițiilor străvechi, a căror stărpire ar avea un prejudiciabil efect sufletesc, cu invențiile tehnice noi ce nu includ un sport important pentru creșterea dimensiunilor noastre interioare, ci un surplus de confort, care se obține în dauna calității creșterii sufletesti.

Tehnica a atrofiat gustul efortului. Escaladarea personală a dificultăților e făcută inutilă de aparat. Căutarea e înlocuită cu aşteptarea. După cum apa rece a isvorului de munte e captată și adusă ocilă pe conducte până în apartamentele noastre, acordurile pure ale unui concert ne sunt transmise în asociație cu toate șmomelele atmosferice de aparatul de radio, care ne dă global, subiectiv, nu însă și toată gama nuanțelor, cu limpezimea lor, al momentului muzical. Ne mutăm din obiectiv în sine, cu cantitatea, fără a ne preocupa de calitate.

Un Alesandri s'a deplasat, în ciuda mijloacelor primitive de călătorie din timpul războiului „Armatele” la Sevastopol, pentru a trăi la fața locului eroismul lui-telei. Azi, mutora războiului ne e servit ca obiect de spectacol, în mci fragmente, ca o idilă de dragoste, la cinematograful, care nu poate însă produce în noi acele șgudiri profunde pe care le provoacă contactul direct cu realitatea nădă.

Dorința omului din veacurile trecute de a cunoaște înțuturi noi, o lume deosebită, se traducea în fapt, cu eroice sacrificii,

Acum câțiva ani, calendarele format mare erau ilustrate cu o „scară a vieții” — în care erau marcate din patru în patru trape știutele evenimente prin cari trec în cursul popasului pe pământ majoritatea indivizilor. (Spun majoritatea și nu toți indivizii, gândindu-mă la celibatarii convingși).

Orice filmul „Annelie” ne prezintă în multiple scene, ceace stângaci desenator fixase în știuta scară a vieții.

CINEMA CAPITOL: POVEȘTEA UNEI VIEȚI ANNEIE

CINEMA SCALA: KARELINA

ADRIANA NICOARA

groaie oferă prea puține momente de destindere.

Filmul Karelina pare și el, scos dela naftalină cu scene „prețioase” cari trebuie să recunoaștem că prind foarte puțin în zilele noastre.

Prezentarea transpunerii pe ecran a romanului „L'empereur du Dieu” ar fi avut poate succes acum patru cinci ani.

Cum acum ne-am dezobisnuit de interpretări în genul celui în care-a fost lucrat prezentul film, ne permitem să-l recomandăm cinematografului colecționare de filme antice și amatorilor de fotografii șterse ce par a face parte dintr'un vechi album.

Generația tânără, care a făcut atâtea șmomi în juru-l, impuseze până de curând atenției publice câteva moduri specifice de a trăi, citragioase, care invitau la un contact direct cu viața, cerând și scriitorului o experiență nemulțumită a existenței, autenticitate în operă, etc. Teoretizările insistente denotă îndepărtarea publicului de ceea ce se afirmă în ele. Se știe că popoarele cu mai puțin tact pedagogic sau mai puțin gust estetic posedă o multă mai vastă literatură pedagogică și estetică decât popoarele care au oarecum înăscute aceste facultăți. Studiile despre experiență și despre autenticitate învederau de fapt îndepărtarea omului de aceste stiluri de viață și orientarea lui spre un început de artificializare a vieții, impusă de avântul tehnicii. Se pare că acest proces e azi pe cale de a-și atinge apogeul. Trăm în plin imperiu al surogatelor.

In zodia surogatelor

Acceiași jurnale ne prezintă colturile străgătoare din țară, dar faptul rămâne imperant, nu se transformă în imbold pentru a le vizita. Și chiar dacă ar face-o pentru unii, condițiile vieții de azi nu îngăduesc deplasările. Suntem prizonieri orizontului strănut în care ne fixează o profesie, ca și prizonierii preocupării noastre sufletești se străng, se chirează, după calapodul perspicuvelor existenței cotidiene. Exotismul ar fi azi o utopie, iar romantici de felul lui Byron, Hugo, Lamartine, etc. ar țânzi de dorul înțelegerii pilot-rești sau s'ar sinucide. Sensul aventurii e pe cale de a-și restringe limitele la domeniul pururi fără opreliști al eroiceiei. Suntem filii generațiilor ce au descoperit întreg globul pământesc, pe care-l cunoaștem și noi din lectură, fără a ne putea lăuda totuși că am trecut de marginaile urbei noastre, sau ne-am abătut cel mult din drumul dintre ea și o localitate de munte sau de mare. Și cât de important e aportul sufletelos al călătoriei! Pe drumul în jurul lumii, Key-serling ne ducea spre noi înșine.

Va fi războiul acesta un hotar nu numai între două lumi politice, ci și între două lumi spirituale? Dacă nu va fi astiel, jertfele lui nu vor fi pe deplin răscumpărate.

În artele plastice, în muzică, dar mai cu seamă în teatru, au năpădit o șmomele de aspiranță la glorie, cari nu fac decât să stingherească pe slujitorii autorizați ai scenei — căți se străduiesc azi să afe drumul adevărat al Teatrului Române-sc.

Și mai supărător este că, uneri, chiar din rândul acestora se ivesc „reformatori” gata să înlocuască pe actorii consacrați cu actori improvizați sau descoperiți de danșii în ceata diletanților.

ION ȘTEFAN

Carlo Felice Cillario. Arta instrumentală italiană strălucește incontestabil de viu prin tanara generație. Pianul, vioara, violoncelul, și de sigur, nu numai ele, judecate numai din demonstrațiile ce ni s'au făcut la noi în țară, au fiecare reprezentanți capabili nu numai de a continua o recunoscută tradiție, dar chiar de a crea un curent de nouă vișoare, de sporite forțe, de reimp-prospărate aspecte, pe tărâmul măiestrie instrumentale italiene.

Cu Carlo Felice Cillario, Italia se poate lăuda nu numai cu un tânăr virtuoz al vioarei sigur de a selupi pe orice estradă de concert, dar un talent specific violonistic, un talent îndrumat în sensul adevăratei sale voci.

Cillario este în elementul său dealungul celor mai primejdioase încercări violonistice. Tehnica atât de delicată, atât de puțin comoda, a acestei exigente „regine” peste poporul instrumentelor de cordă, pare, sub arosul lui Cillario, un grai firesc, cea din-tăl vorbire, nu deprinsă cu sâr-guință, dar absorbită, dela sine, ca pe un prim mijloc de expri-mare, ca pe o limbă maternă.

Lipsa totală de stănenție, de aprehensiune, pe care i-o îngăduie în joc această totală desin-voltură în redarea violonistică a muzicii, se traduce printr'un lar-

GONG

DILETANTISMUL

este un microb deosebit de primejdios în artă. Se înțelege că molima aceasta bătute mai cu seamă în vremuri de nesigur-ranță și zbucium, atunci când se năruiesc unele așezări omenești, ca să se zâmzilească al-te-e.

Am fost cu toții martori la ivirea și la agonia unor curente de import, cărora am fi bucu-roși să li se cânte, însăfârșit, pro-hodul.

Din păcate, confuzia dănuiește încă din pricina precei marea în-găduinți cu care artistul însuși acceptă amestecul oricui intrun-domeniul ce s'ar cuveni mai bine păzit.

SOLIDARITATEA

profesională a actorilor, ar fi cea dintâi stavilă împotriva diletan-tismului.

Cum s'ar putea înfăptui însă acest vechi deziderat, câtă vreme actorii — victime ale propriei lor vanități — se vor înfrunta unii pe alții?

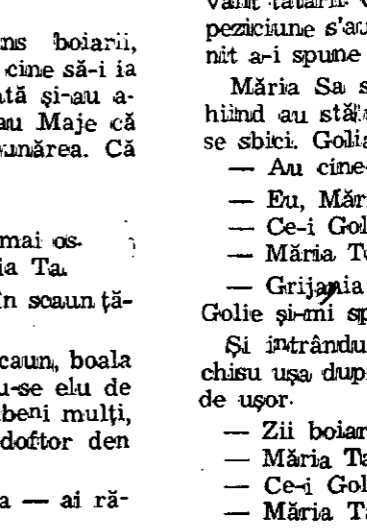
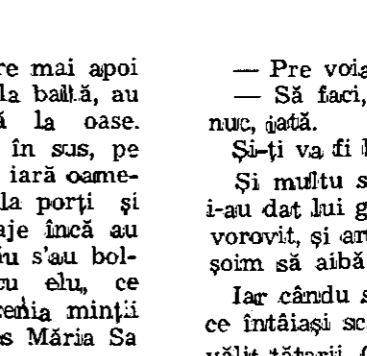
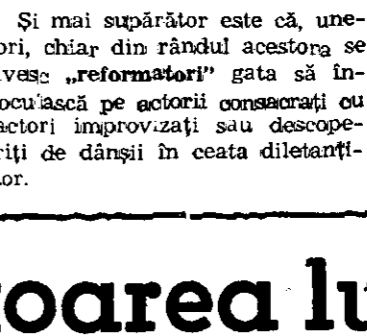
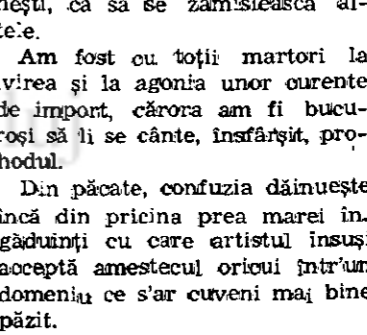
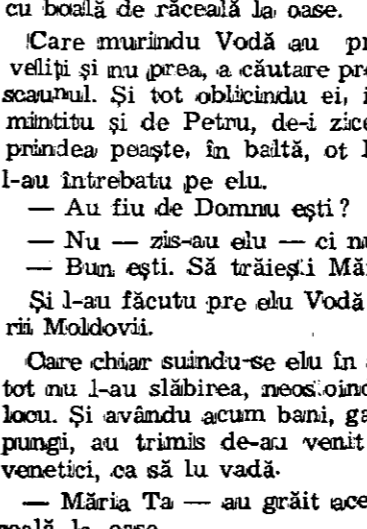
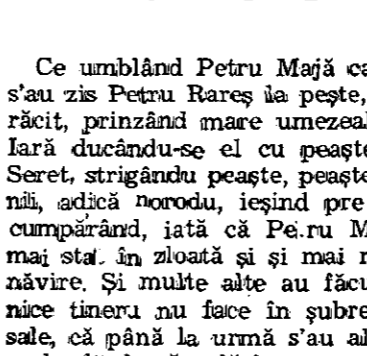
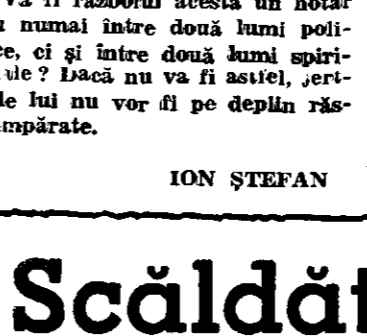
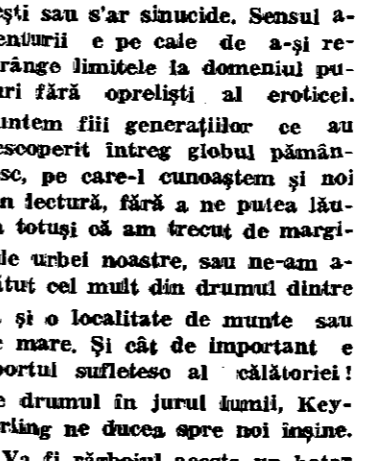
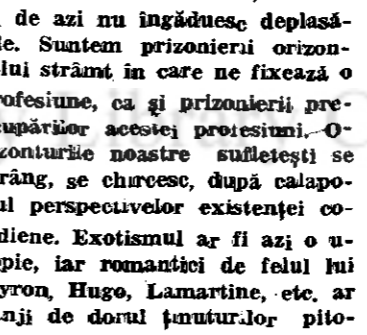
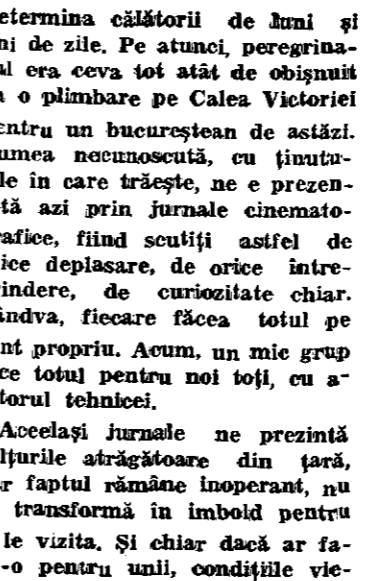
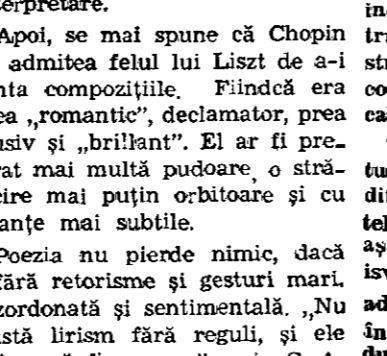
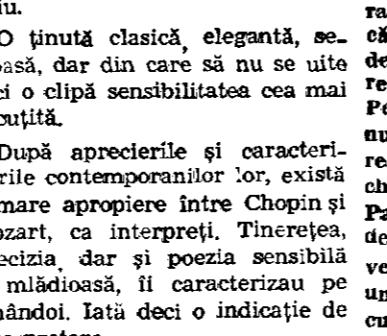
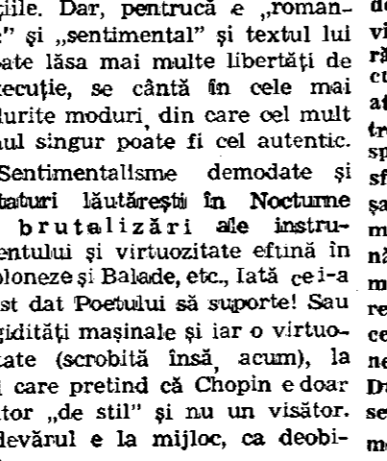
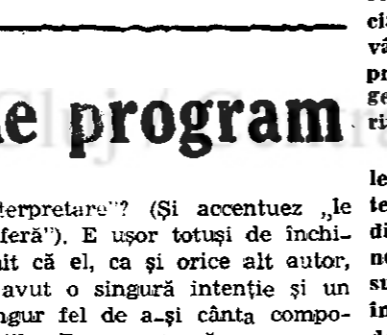
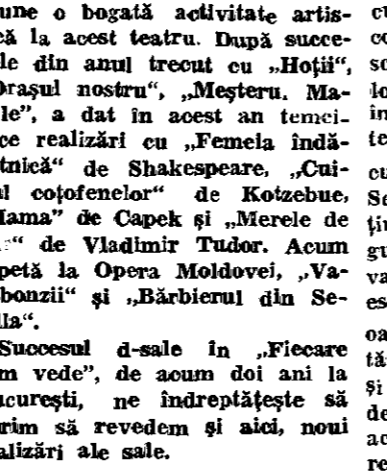
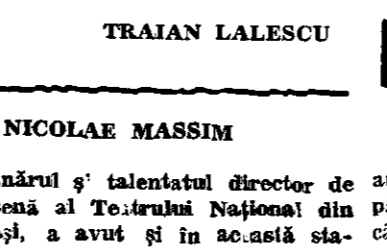
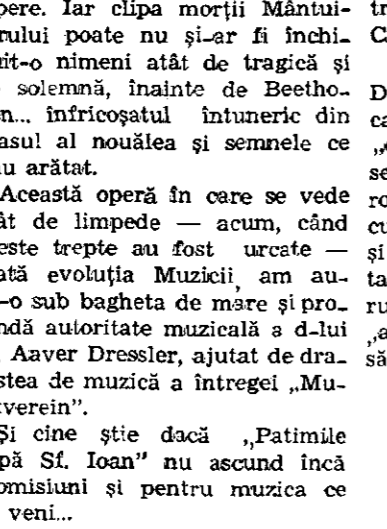
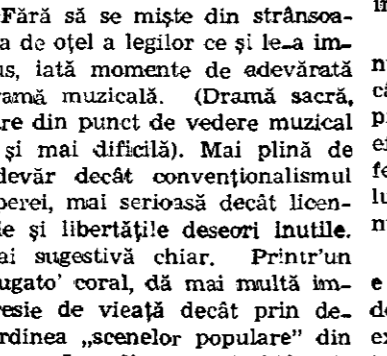
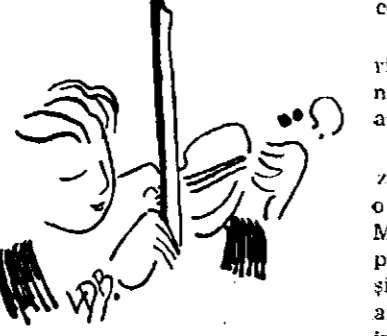
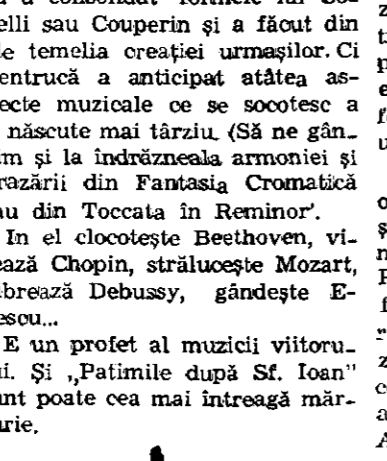
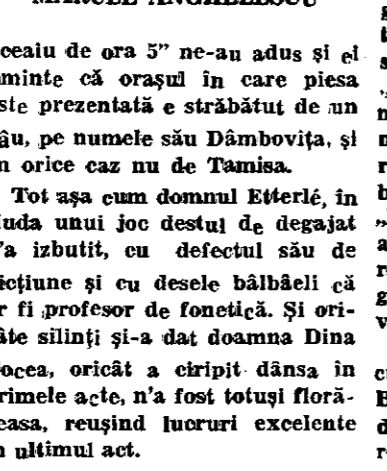
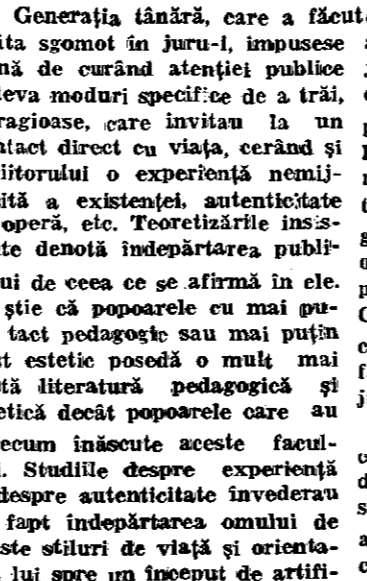
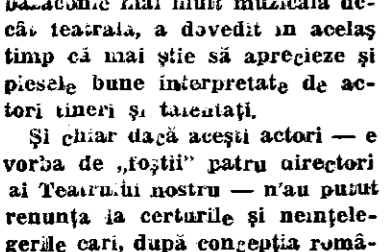
Când vor putea înțelege acești prieteni ai noștri că după cum în aceiași specie de flori, unele își respiră și își înalță petalele spre soare, în vreme ce altele cresc pipernicite, dar cu același culori și cu același parfum — tot așa, unii actori sunt hărăziți unei înalte misiuni, ar alții unei mi-siuni mai modeste, dar la fel de trebuitoare în armonia unui spec-tacol?

Fiindcă nu este nimic utilitor în această rândăluială a naturii; este numai un destin căruia tre-bue să ne supunem.

Din acceptarea acestui destin, s'ar cuveni să nască însă, senti-mentul solidarității umane și al camaraderiei, tot așa cum din vocalele deosebite, naște corul și armonia muzicală.

S. D.

ION ȘTEFAN

ALEXANDRU DEMETRIAD: RECITAL CHOPIN

Oare, de ce Chopin e autorul care suferă cele mai multe „genuri de

Orice filmul „Annelie” ne prezintă în multiple scene, ceace stângaci desenator fixase în știuta scară a vieții.

Acum câțiva ani, calendarele format mare erau ilustrate cu o „scară a vieții” — în care erau marcate din patru în patru trape știutele evenimente prin cari trec în cursul popasului pe pământ majoritatea indivizilor. (Spun majoritatea și nu toți indivizii, gândindu-mă la celibatarii convingși).

Orice filmul „Annelie” ne prezintă în multiple scene, ceace stângaci desenator fixase în știuta scară a vieții.

DORIN ILIESCU

mec particular, printr'o mădieră a spontanității, a fantasiei.

Totuși, artistul știe în ce direc-țiune să-și îndrepte capricioși-tățile unora din interpretări, chipul în care să-și folosească libertatea spre a nu părași ca-drul stilistic, expresiv, orizontu-rile gustului bine orientat.

In compozițiile adresate direct vioarei, chiar când acestea nu erau de amplă respirație, Cilla-rio a putut de aceea să-și cucer-ească auditorul tot atât de cate-gorie pe cât a făcut-o și în intempestivitățile și temeritățile violonistice ale lui Paganini, dela bravură până la gingășie, dela a-crobație la mângăiate filări de tonuri, dela tumultos acord la aștile salturi de armonioce și sprintene spicăt.

Virtuositatea lui Cillario ră-mâne de aceea prețioasă, neră-mănd oclodată o simplă serie de performanțe mecanice, dar o formă naturală de redare instra-mentală, de care încântarea mu-zicilor nu se înstrăinează nici o clipă.

ROMEO ALEXANDRESCU

DORIN ILIESCU

Note germane

JOC DE FLĂCĂRI

Maestrul

- schiță -

De zi de primăvară.

Bucuria reînvierii cântă în fiecare frunză, în fiecare floare, în răsul oamenilor. În cîmpul paștilor.

În lumina plină a soarelui, nu e figură care să nu zâmbească, nu e suflet care să nu creadă în împlinirea unei dorințe. Nădejdi noi încoțesc în inimi și peste tuda și grija zilnică, prezentimentul zilelor frumoase țese miragiul unui pământ al făgăduinței, lărgeste orizonturile.

Pe șosea, sub freamătul teilor, trăsuri și mașini aleargă, iar pe alelee laterale, se duc și vin neșfârșite șiruri de oameni, cari gustă din plin plăcerea clipei pe care o trăiesc.

Purtând pardesiul svărlit pe umeri, cu eleganță și cu un gest de rege Lear le oferiți tinerii fete. Un merci sec fu răspunsul. Mănușile mici și smulseră aproape florile și degetele nervoase prinseră să chinuască tulpinele fine și nevinovate.

Dornic să împărtășească cuiva sentimentele complexe care-l frământau, începu să vorbească copilei, să-i spuie de bucuria și farmecul soarelui nou, de șoapta pomilor înzepeziți de flori, cari mâine vor sbura în vânt, așezându-și așteptările de dragoste, de îndemnul tainic care te poartă spre orizonturile limpezi de bruma și cenușii iernii, de tot ce se 'naltă din pământul proaspăt clootind de sevă, de tot ce coboară din cerul albastru.

Îi spunea iar, cum ceasuri întregi ar fi în stare să privească pâlcurile de nori, plutind ca niște corăbii a-be spre țărnișele cîmpului și spre dealurile înalte.

O lavalieră neagră îi flutură la gât, iar în mână dreaptă, cu gravitatea cu care ar fi ținut un sceptru, ținea un baston cu mărnerul de argint.

E un bătrân actor, una din gloriile teatrului de altădată. Prin mijlocul norodului vesel și nepăsător, el trece calm, pierdut în amintirea primăverilor de odinioară.

Imaginile interloare ale zilelor de altădată, el le scoate rând pe rând din suflet, și le așează în jurul și în atmosfera splendidă a zilei de Mai, își retrăiește viața de sbucium și triumf, de iubire și sacrificii, viața complexă, ireală și istovitoare, petrecută sub cerurile de pânză vopsită, în romantice castele de carton.

Ruy B'as, Ernani, Othello, Hamlet! Melancolia și grandoaarea avânturilor, sentimentele sublimе, gândurile și aspirațiile supraomenești, prind să cânte în biata-i ființă măcinată, epopeea gloriilor: țare se uită. Cortegiul de femei frumoase, somptuoșități de mătăsuri și brocarduri, cavaleri și prinți legendari, toate, în aerul luminos îl întovărășesc, și se închină, îl întind puntea ispititoare a realizării imaginare. Și sârmana lui figură, istovită de lupta cu timpul, începe dintr-o dată să se coloreze. În vine, sângele-i obosit pulsează mai cu putere și în fiecare celulă a nervilor uzați, găsește ecou reînvierea exuberantă a naturii.

Fire de artist, susceptibilă mai mult ca oricare alta, de entuziasm și avânturi momentane, el se lasă încet, încet, prins de vraja întinerii universale, se lasă legat de șoaptele de sirenă ale naturii primăvărtece.

De ce n'ar mai încerca?

De ce le-ar socoti pe toate iremediabil pierdute?

Iată-l acolo, desprinzându-se grațioasă din vibrațiile luminoase, pe Donna Sol, pe Desdemona, pe Ofelia, iubitele lui de odinioară, chemându-l cu glasul plin de frăgezimea amintirilor cari nu mor, Șoaptele lor, împletindu-se cu freamătul teilor, îi pătrund în inimă și el le primește cu bucuria cu care ar primi o binecuvântare.

Ce-i pasă că lumea-l privește mirată, văzându-l vorbind singur? Ce-i pasă de privirile ironice, când din ochii lui, în care strălucesc promisiuni nebune, o lacrimă de fericire a alunecat și s'a oprit în cutele chipului bătrân?

De ce n'ar mai încerca?

Și simțea cum din pământul pe care ușor și voios îl călca, se înălțau spre el, îl străbăteau efuivi de energie și de viață nouă. Și, în bucuria acestei neașteptate regenerări, ar fi vrut să ingenuchie și să-l sărute, după cum eroii altor timpuri ingenuchiau și sărutau relicvele făcătoare de minuni.

Se așează pe bancă lângă o fată tânără, cochet îmbrăcată.

Ținându-și cu mândrie nasul mic în vânt, ea aruncă o privire ascuțită spre noul venit. Atât!

Acesta, furat de valul nădejdelor, zâmbea blând, privind masivitatea, trăsurile, lumea, care se perindau prin fața-i.

Dela o florărească cumpără câteva buchete de lacrimănoare și cu un gest de rege Lear le oferiți tinerii fete. Un merci sec fu răspunsul. Mănușile mici și smulseră aproape florile și degetele nervoase prinseră să chinuască tulpinele fine și nevinovate.

Dornic să împărtășească cuiva sentimentele complexe care-l frământau, începu să vorbească copilei, să-i spuie de bucuria și farmecul soarelui nou, de șoapta pomilor înzepeziți de flori, cari mâine vor sbura în vânt, așezându-și așteptările de dragoste, de îndemnul tainic care te poartă spre orizonturile limpezi de bruma și cenușii iernii, de tot ce se 'naltă din pământul proaspăt clootind de sevă, de tot ce coboară din cerul albastru.

Îi spunea iar, cum ceasuri întregi ar fi în stare să privească pâlcurile de nori, plutind ca niște corăbii a-be spre țărnișele cîmpului și spre dealurile înalte.

Furat de propriu-i lirism, zâmbea fericit, când un tânăr se oprise în fața copilei. Capul gol, figură plină de acel fermecător și nevinovat dispreț pentru toate ce-s în afară de el, caracteristica tinereții neștiutoare. Corpul-i sveit de atlet și sportiv purta nestingherit halmele, ultima expresie a model. O țigaretă în colțul gurii, o șuviță de păr căzută pe frunte, pe buze un cântec, în inimă o lume.

Și-au dat mâna șgomotos, după piđa celor de dincolo de Ocean și, când să plece, la privirea întrebătoare a tânărului, fără să vrea ori poate cu o nuanță de cruzime, după ce-și salută fostul tovarăș de bancă, din vârful nasului mic, fata zise: „O, chéri, un imbecil bătrân!”

Și uitători de răutatea lor ca și de durerea pe care o lăsau în urmă, se depărtau fredonând romanța cea mai nouă.

Cătinându-se, bătrânul se ridică în picioare. N'ar fi putut spune că auzise ceva, dar simțea în piept o durere grozavă, de nesuferit. Parcă un clește îl străngea înimă, până la sufocare. Ar fi vrut să fie singur, să nu mai vadă pe nimeni, ca să-și poată striga suferința.

Sub pălăria cu margini late, figura lui, luă iar expresia împietrită a unei mâști de ceață. Sângele-i înghețase în vine. A-vea impresia de-a fi de mult mort și totuși sorit să rătăcească în mijlocul unei lumi nepăsătoare, fericită și rea. Mănele-i uscate, cu vinele pronunțate sub pielea galbenă ca o hârtie învechită, îl târau în jos inert, fără de vlagă. Bastonul îi căzușe, mediabil pierdute?

De ce n'ar mai încerca?

De ce le-ar socoti pe toate iremediabil pierdute?

Iată-l acolo, desprinzându-se grațioasă din vibrațiile luminoase, pe Donna Sol, pe Desdemona, pe Ofelia, iubitele lui de odinioară, chemându-l cu glasul plin de frăgezimea amintirilor cari nu mor, Șoaptele lor, împletindu-se cu freamătul teilor, îi pătrund în inimă și el le primește cu bucuria cu care ar primi o binecuvântare.

Ce-i pasă că lumea-l privește mirată, văzându-l vorbind singur? Ce-i pasă de privirile ironice, când din ochii lui, în care strălucesc promisiuni nebune, o lacrimă de fericire a alunecat și s'a oprit în cutele chipului bătrân?

De ce n'ar mai încerca?

Și simțea cum din pământul pe care ușor și voios îl călca, se înălțau spre el, îl străbăteau efuivi de energie și de viață nouă. Și, în bucuria acestei neașteptate regenerări, ar fi vrut să ingenuchie și să-l sărute, după cum eroii altor timpuri ingenuchiau și sărutau relicvele făcătoare de minuni.

ION TOTU

Maestrul

Opăul adormind privește sooul:
Sar vevește roșii pe podele,
Alungă aur granguri prin perdele
Și lupii umbrei suri își mută locul.

Și el, legându-și dorul de norocul
Luminii jucăuș și rebele,
Iși vinde viața pe'nșorizi: rubiele
Și galbeni fără preț de-ai pierdut jocul.

Se lasă pe grădini de ghiță
Nu-l încăzește scrumul vetrei sale
Pe cel cu noaptea timpul pe față.

Dar cum pe geam ning iarăși zodie vii,
Ard aripi și îl fură sicereale
Inchipulni de jar prin veneții.

ION PILLAT

PERGAMENTE

E'n tine un pustiu cât o Sahară...
Pierduți'n vasta lui imensitate,
O! cât ai vrea în zare să-ți apară
Un chip din alte lumi, un sol, un frate...

Dar, inimă sărmană, solitară,
E prea târziu... Vezi, nimeni nu s'abate...
Inchide-te în pacea ta amară,
Incrementită în singurătate...

Sau cere-i Poeziei, cu ardoare,
Să-ți dea magia ei consolatoare,
Invrednicidu-te cu noui accente...

Ea singură-i amanta ce nu minte,
Cuvintele-i sânt veșnice cuvinte:
Rămân deapururi vii, în pergamente.

DEM. BASSARABEANU

Note italiene

MASSIMO BONTEMPPELLI

indreaptă mai curând spre alte literaturi (romanul galant francez de altădată, romanul de aventuri anglo-saxon de ieri)...

Cât e de comic să ascuți pe doamnele italiene din burghezia bogată sau din aristocrație (clasele care dau cei mai obuzii cititori) când vor să vorbească cu un scriitor, cum se încurcă și se întrec în gesturi stângace, de fac să plângă și pietrele; deasemenea, e o dezolare când obișnuitul cititor francez stă de vorbă cu un autor italian și plasează așa de prost întrebările, care mergeau de minune când vorbeau cu scriitorii compatrioți. Când, acum șaisprezece ani, m'am dus pentru prima dată în Franța, mi s'a întâmplat de foarte multe ori să fiu înconjurat de cititori care auzind că e vorba de un „scriitor italian”, alergă să-și facă o idee de „type”. Și mă întrebau cu curiozitate dacă eram „danno”, „cien”. Nu. Atunci „futariste”? Nicăi asta. Se mai gândesc și „peut-être prandelien”? Dar nu. Și unul mai încâpățânat, stînd că scriu nuleve, m'a întrebat dacă studiasesm mult pe „le Boccace”.

Așa se termină mărturisirea lui Massimo Bontempelli.

Totuși într-o țară unde scriitorii clasici sunt reeditați aproape în fiecare an, unde o carte poate ajunge la douăzeci de ediții în curs de câțiva ani și unde publicațiile de artă sunt făcute cu o grijă demnă de invidiat și de imitat, ne dăm seama că lucrurile sunt mult diferite de cele dela noi. Ce-ar spune Bontempelli când ar vedea, prin librării, numai dubioase traduceri? Iar cărțile de succes, numai dintr-o cea „trase în serie”, dulci și seci? (Pe Creangă și Eminescu îl mai citesc doar școlarii iar adevărații scriitori contemporani sunt disprețuiți suveran).

I GRANDI CICLI FITTORICI.

A căror publicație Institutul italian de arte grafice îl anunșase mai de mult, cuprinde o colecție rară de cărți de artă, începând de la Giotto. S'au publicat până în prezent studii noi semnate de cunoscuți critici de artă și cu reproduceri de o perfecțiune neatinsă până astăzi, despre: Raffaello, Tintoretto, Piero della Francesca, La Villa dei Misteri a Pompei și i moșaiici di San Vitale a Ravenna.

SORACTES

Și în sfârșit

Adele Gerhard, cu Die Familie Vanderhouten, Sprache der Erde, Am alten Graben, Torfstich, Hüter des Lebens. etc.;

INA SEIDEL

cu opera ei și

LULU VON STRAUSS UND TORNEY

cu Balladen und Lieder și cu povestiri, și

AGNES MIEGEL

baladista cea mai de seamă a literaturii germane moderne, iată numele unor femei cari, de parte de a se remarcă pur și simplu în literatură, i-au imprimat pe cea mai personală a sufletului lor.

Stimați femeile!

TRAIAN CHELARIU

baladista cea mai de seamă a literaturii germane moderne, iată numele unor femei cari, de parte de a se remarcă pur și simplu în literatură, i-au imprimat pe cea mai personală a sufletului lor.

Stimați femeile!

CONST. GORAN

Și în sfârșit

Aș vrea să smulg din depărtare

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Cântarea care s'a pierdut

Și aripile duse'n zare...

Și gem la margine de mare

Cu brațe'ntinse spre trecut.

Și în sfârșit

Consultul medical

de PAUL CONSTANT

Boala domnișoarei Veturica îngrijora adânc sufletul părintesc al d-lui Năoată Dop, negustor cu amănuntul pentru comerțul de băuturi spirtoase, statornic și cu vad în inima târgului.

— Papa, simt că înnebunesc... Nu mai pot suferi să se prelungească boala asta care mi-a schimonosît decolteul. Adu-mi un doctor care să-mi dea un tratament eficient... Sau, du-mă la București...

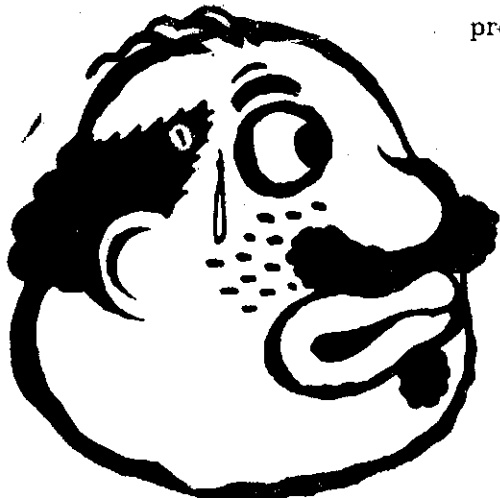
Domnul Năoată simțea și dumnealui că înnebunesc la gândul unei posibile deteriorări a decolteului Veturicii. Ideea unui consult la București i se lumina pentru prima oară în mod hotărât în minte.

Dar, chestia cheltuelii, criza financiară și întreruperea averului îi înăbușă vrăjmaș marea idee.

— Nu, la București nu mă duc... Băiete, n'auzi că sună la șamburu... Să mergă patru „mici” și-o fleică. Mai dă pâine la domnu l... Dar, am o idee, o idee pe care nu știu cum dracu de n'am avut-o până acum!...

Văneeeee!... Băiete, nu auzi că sună la șamburu?... Să facem consult cu amândoi doctorii din târg... Da, mă rog...

Ghiță, ia vezi, merge fleica?... Consult cu a-

mândoi odată... Și cu Târlie și cu Pârlea. Ia seama, băiete, la că... Amândoi or face ei cât unul dela București... Un țap special... Ii chem diseară pe amândoi pentru consult... Plata la domnu Chi-riac... Vă salutăm, poftă mare, să trăiți!

— Papa, mă exasperează indiferența dumitale! Vrei să înnebunesc?... Vai, cât sunt de neiericită!

Domnișoara Veturica isbucni într'un plâns în- nodat, cu sughțuri, care zăpăci complect firea d-lui Năoată.

— Veturico, taică, mă lovești în inimă cu plânsul tău!... Ghiță, fir-ai al dracu, n'auzi că sună la șamburu? Eu, vezi, mi-am făcut socoteala... Facem un consult... Ia fleica, băiete, și du-o la numărul 4... Diseară facem consult cu Pârlea și cu Târlie... Uite că trimit după ei, să vină la ceasul nouă... Vine, mă rog... La nouă, după ce se mai potolească mușterii... Să trăiți, poftă mare, să vă fie de bine... Tu pregătește-te, că după cât îți spusei, facem consult și vezi tu că la consult lucrurile merg mai serios și mai „special”...

În feul acesta, domnișoara Veturica părea mai împăcată. Un consult, un examen amănunțit, colegial, al celor două somități locale, nu putea să nu însemneze sufletul plin de desăneajde al domnișoarei Veturica. Domnul Năoată avea dreptate... Amândoi la un loc or face cât unul dela București...

Doctorul Târlie, specializat în poker la un pol miza, era un prierup internist: mânia sarea amară și chinina cu o îndrăzneală impresionantă. Pârlea, tip increzut și ipohondric, susținea că este maestru în toate ramurile medicinii: dar mai ales în boale de gât. În această privință, doctorul Pârlea făcea dese demonstrații, de care târgoveții nu puteau să nu țină cont. După cum vedem, amândoi erau indicați să se pronunțe asupra boalei care șicana pe dragălașa domnișoară.

La ora nouă fix când, după toate aranjamentele, cei doi mântuitori trebuiau să sosească, d-șoara Veturica începu să fie cuprinsă de neliniște. Mai ridică fitilul dela lampă, îndreptă un colț al tizlai-fărului lucrat în mătase grenă, înșiră la pân o romanță banală, cu urechea la cel mai mic șgomot de afară. La nouă și jumătate, apăru în „salonșor” domnul Năoată, purtând cu sine crețea consumațiilor de peste zi și mirosul distinct al cheștețelor prăjite, la care conluorase cu ardore.

— Nu mai veni, taică?

— Nu papa... Vai, ce nesuferiți sunt și doctoriiăștia! Nu le-ai spus că este caz grav?... Domnișoara Veturica considera erupțiunile gâdvicioase ale pelei sale, ca fiind manifestările unei boale cât se poate de grave. Dar mai ales o înspăimântă tendința tot mai pronunțată de lățire a acestor erupțiuni.

— Trimit încă odată după ei, papa, că înnebunesc! Domnul Năoată fu de acord și strigă din per- vazul ușii:

— Ghiță, trage obloanele și du-te iar dupe doctori. Și să vii repede, băiatule, că mai avem de regulat la pivniță.

Această măsură picură din nou un strop de liniște în sufletul chinut al domnișoarei Veturica.

Se așeză pe un fotoliu și porni să viseze, așa după cum visa dumneai regulat, în ceaurile de liniște. Se închipui în primul rând sănătoasă, cu pielea iarăș curată, de acel alb care nu se putea să nu ispătească.

Lumea atât de cunoscută și de scumpă a eroilor românelor, pe care le citea cu pasiune, începu a o împresura cu desfătările ei.

Veturica se văzu într-o sală de bal, schimbând în vecinătatea unui nobil încântător, pași ritmici de menuet, admirată îndelung prin zeci de lognete. Sufletu-i, eliberat de grija mâncărilor de piele, plutea, nestingerit prin lumi de care domnul Năoată habar n'avea, dar cu cari domnișoara Veturica se identifica perfect. Vrăjita, transportată cu totul, nu auzi nici bătaie în ușe și nici intrarea celor doi doctori care veneau să depună la altarul suferințelor dumneai, florile

binefăcătoare ale științei medicale.

— Bonsor domnișoară!...

Domnișoara Veturica dădu drumul unui strigăt ușor. În visurile dumneai tocmai fusese răpită de un cavalier în alb. Emoționată, abia putu răspunde:

— Bonosar... Vă rog stați până chem pe mămân și pe papa...

Se duse glonț la bucătărie, unde madam și domnul Năoată asudau, prăjind chețele și fierbând cartaboși pentru pravăse.

— Papa, pentru Dumnezeu, haide mai repede că tu venit doctorii!

Fondatorii magazinului și familiei Năoată se șterseră prompt cu șorțele pe tețele inundate de sudoare, se scuturară de făină și înaintară către salonașul unde, cu nările gâdilate plăcut de mirosul bucatelor în curs de preparare, așteptau cei doi doctori.

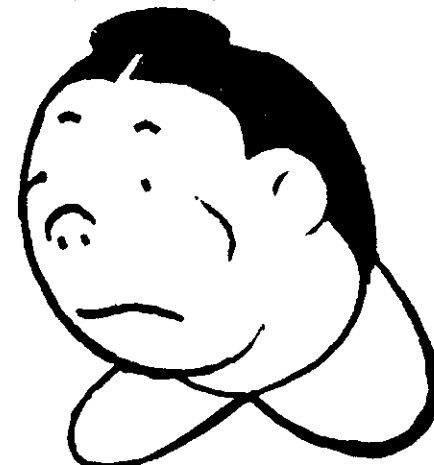
— Vă salut cu tot respectul...

— Salutare domnule Năoată, te rog să ne scuzi de întârziere.

— Mă rog, mă rog, nu face nimic...

— Vezi dumneata, mai du-te la un client, mai du-te la altul.

În fond, cei doi colegi veneau dela o partidă prelungită de table.

— Ei, sigur, trece vremea fără să simți... Eu mă uit la mine, domnule doctor... Mai la pivniță; mai la bucătărie, mai la țighea, trece vremea ca nebună.

— Ce mai veste, poveste, domnule Năoată? Cum merge negoțul, se crezu Târlie îndatorat să întrebe...

— Slavă Domnului, bine...

— Cu vinașurile cum stai? Se informa cu inter- res Pârlea, ca unul ce era specialist în boli de gât.

— Pe cînste, domnule doctor! Am un bordo de Drăgășani!!!. Il dau numai la clienții vechi ai prăvăliei...

— Nu mai spune!

— Pe onoarea mea!... Să vă aduc o probă... Ia trimite, cucoană, să meargă un kilo bordo, dela

șurup... Și vezi, păhărelele să fie bine spălate...

Primind comanda, madam Năoată se strecură afară, pentru executare. În acest timp, devenind de-o gravitate subită, doctorii se crezură datori să-și intre în rol.

— Ce aveți, domnișoară? Desigur ceva ușor și trecător!

— Vai, domnule doctor, suspină sfâșietor domnișoara Veturica, din nenorocire este ceva foarte grav.

Pârlea se îngrijoră în chip sincer.

— Da?... auzi colegă, ceva foarte grav!...

— Puterile noastre, colegă, vor învinge, sper, râul de care se teme atât de mult frumoasa și delicata domnișoară, răspunde curtenitor Târlie.

Domnișoara Veturica suspina din nou, închizând ochii pe jumătate. În cuprinsul scurt la unei clipe, se văzu iarăși furată de cavalierul în alb și dusă pe meleaguri cu flori de catifea, pe un cal cu coada de aur.

Consultul fu întrerupt de sosirea kilogramului de bordo, adus cu alai de clinchet de pașar.

— A!... se minună Pârlea, turnându-și un păhăruț. Mîminat, domnule Năoată... Ce culoare... ce buchet... ce tărie... și cum merge pe gât!...

Specialitatea d-sale medicală începuse a se vădi, hotărît.

— Domnișoară, ne veți face cinstea și plăcerea să beți și d-v cu noi un păhăruț de licoare rubinie? propuse, cu aceeași curtoazie, Târlie.

— Bea cu taica și tu, încuviință domnul Năoată.

— Mersi, papa...

Sorbindu-și paharul, Pârlea plesni satisfăcut, din limbă: asta fu o mare încurajare pentru gazdă.

— Să vedeți vinul ăsta după o gustărică de căr- nați prăjiți!

— Nu mai spune!...

— E o minune, domnule doctor! Ia, cucoană, să meargă la iuteală trei porții de cărnați, cu gar- nitură de gogoșari... S'aude?

În așteptare, doctorii își mai turnară câte un păhăruț și se așezară mai cu temeii pe scaune.

— Și, ce spuneți domnișoară că aveți? reluă,

dulceag, Târlie.

— Vă rugăm să ne informați exact, domnișoară, asupra tuturor manifestărilor boalei D-v, adăugă cu autoritate, Pârlea.

Domnișoara Veturica începu să povestească, cu o ușoară tremurătură în glas:

— Râul l-am simțit încă de acum trei săptă- mâni.

— Trei săptămâni? exclamă nemulțumit ci- racii lui Aesculap. Ați lăsat cam mult, domni- șoară!...

— Am simțit întâi ca o arsură pe piele... Apoi o imbrobonare care mi-a stricat decolteul și mă face să sufăr până la disperare, sfârși domnișoara Veturica, cu ochii într'un lac de lacrimi.

Târlie părea foarte mișcat; Pârlea își mai turnă un păhăruț, după care se rosti:

— Grav, foarte grav. Dumneata ce zici colegă?... Târlie dădu din cap cu îngrijorare:

— Da, este într'adevăr grav, dar știința nu este neputincioasă, colegă!... O vom vindeca!...

Consultul trebui să fie întrerupt din nou, intru- cât soseau cărnații, gogoșarii și încă o oca de bordo dela șurup.

— Bravo șefule! se entuziasmă Pârlea. Imi pla- ce că merge serviciul ca pe notă!...

— Școala mea, domnule doctor!...

CONU PETRACHE

— schiță —

După părerea tuturor cetățeni- lor, conu Petriche Minculescu, avocat de mai bine de șizeci de ani, în vinele cărora curge sân- gele unei vechi familii boierești, este cel mai cumsecade om din orașul nostru.

Nu bea, nu joacă cărți, nu fumeca, nu-și pierde nopțile prin cafenele ori cluburi, cum fac toți intelectualii de vârsta sa, și nu-și pierde vremea cu lucruri de prea măruntă importanță. În timpul liber, când n'are procese la tri- bunal, stă în casă și citește. Are cea mai bogată bibliotecă din județ și e la curent cu tot ce ap- are în vitrinele librăriilor.

Deosebita, căci îl este des- chisă în orice oră din zi și din noaptea, pentru toată lumea. Ori- cine găsește la el un sfat, o mi- că îndrumare, ba chiar un aju- tor bănesc. Nimeni nu pleacă cu mâna ori cu mîntea goală, din casa sa. Și atîta vreme cât nu e zgîndărit, pe fața lui Conu Pe- trache n'apare nici o umbră de supărare.

— Adică, de ce te-ai supăra eu pe dumneata, dacă nu-mi faci nimic rău și dacă te porți frumos cu mine? Când dumneata mă respectă, de ce să nu te respect și eu?

Dar și când îl supăra cineva, foarte rar dealtfel, apoi e vai și amar. Se face roșu la față ca por- ta focului, buza de jos începe să-i tremure, ochii îi scânteiază, în- cleștează pumnul drept, îl ridică oblic la înălțimea capului și sorășnind, îi dă replica imediat.

Și e atât de tăios și de muca- lit, în revoltă, că, oricât de tare ai vrea să îi, îți este imposibil să nu răzi cu lacrimi, ținându-te cu mîinile de burta!...

Politică nu face. Pe vremuri era înscris în partidul liberal, dar de când cu moartea „șefilor de is- pravă” și mai ales de când cu „certurile astea nesfârșite, care macină vechea temelie a cînstei și onoarei naționale” și-a dat de- misia fără pădere de rău.

— Am luptat destul, domnule, cât am putut, alături de rășoștii

Brătieni, singurii oameni demni de sima și încrederea poporului.

Acum nu mai vreau. Nu mai vreau pentrucă, drept să-ți spun, nu mai am cu cine... Cuăștia cari, deocamă iartă-mă, să nu vorbesc într'un ceas rău, tot cer- tându-se între ei, or să ajungă la Văcărești, după ce vor da Te- ra de răpă? Cuăștia să stau? Him!

Totuși, pentru cinstea și bună- tatea sa bătrânească, cu un omă- giu adus înalțelor sale calități și sentimente, cetățenii îl aleg în fiecare an primar, sub orice gu- vern.

Nu prea îi convine lui conu Petriche această sarcină, dar vrînd-nevrînd, o acceptă.

Sîntem în plină propagandă electorală. Orașul e în friguri. Reprezentanții tuturor partidelor politice mișună pretutindeni ca țărătoarele, împărțind așise cu promisiuni fantastice sau ținînd discursuri răsunătoare în plină stradă. Toți își încep cuvîntările prin ași înjura adversarii cari spun numai minciuni și sfârșesc prin a se lăuda pe ei, pe ei cari au făcut și au dres multe pentru Ţara și Neam...

Sala mare a restaurantului „Păndurii”, e plină de lume. Vor- bește șeful suprem al partidului reacționar, care se svonește că va veni mai mult ca sigur la pu- tere.

Asudă, lovește cu pumnul în masă, bea apă din paharul ce- stă înainte, stîngă nedreptățile ce s'au comis până acum, deplînge mizeria țării, în vreme ce lumea înfînbîntată aplaudă nebunește.

Printre cei de față, pe un scaun în fundul sălii, conu Petriche Minculescu, venit mai mult din curiozitate, să vadă cum știe să facă propagandă un „șef su- prem” de partid, ascultă atent conferința și, din când în când, își cîușule mustățile cu mâna dreaptă, în semn de nerăbdare.

— Ce au făcut domnițiiăștia de când guvernează, pentru această Națiune de războinici? — țipă o-

rașorul. Ce au făcut pentru în- dreptarea situației financiare a dumneavoastră, domnilor, vă în- treb?

Mimic!

Ba au făcut ceva: au golit cu îndemănare visteria statului și cu pus biruri noi și grele pe spina- rea destul de încovoiată a bie- ților...

Vorbele îi sunt deodată în-ă- bușite de lătratul unui câine, ivit pe neașteptate în mijlocul sălii. Lumea râde cu hohote.

Oratorul se oprește, se uită ur- rit la acest musafir nepoftit și scandalos, apoi își continuă dis- cursul.

Căinele însă, cu toată stăruin- ța cătorva oameni de-a-l da a- fară, se retrage într'un colț și în- cepe acum să urle.

Oratorul se oprește, se uită aude. Ridică glasul, gesticulează în- fierbîntat și ponegreste cu ma- multă furie pe adversari.

Lumea râde, căinele urlă, o- ratorul răcește în culmea dis- perării.

Deodată, ca la un semn, se face liniște.

Din fundul sălii răsună vocea baritonată a unui om, care, fă- cânduși loc prin mulțime, se în- dreaptă cu pași greoi spre ușă:

— Veți fi avînd dumneata dreptate, domnule viitor prim mi- nistru, că „ăia” n'au făcut nim- ic „de când guvernează aceas- tă Națiune de războinici”, că au fost și sunt niște pungași, că nu fac nici cât o ceapă degerată, că partidul dumitale e cîștit, că ai un program frumos, că vei alina durerile Neamului, că... că... că... că!

Dar eu cred că în sala asta nu e nimeni care să poată sta pînă la mîine dimineată, ca să as- culte urletele supărătoare a două javre de căini...

Și făcînd semn cu mâna ce- tățenilor tăvăliți de răs, conu Petriche adaogă:

— Haideți, oameni buni! Că de om mai rămîne câteva clipe aici, turbăm și noi ca ei...

LEONIDA SECREȚEANU

— Domnișoară, imi permit să vă rog să ne fa- ceți marea plăcere de a gusta și d-v cu noi!... propuse iarăș, dulceag, Târlie.

— Mersi, domnule doctor, să nu-mi facă rău?

— O nu! vă asigur...

Fu o răpăială scuntă, în care se topiră și căr- nații și vinul...

— Să mai meargă o oca!...

— Până să vină și această oca, noi să con- tinuăm consultul, colegă...

— Să-l continuăm, colegă...

Doctorul Târlie pipăi puțin pielea imbrobona- ță a domnișoarei Veturica. Această plăcută atin- gere îi dădu suriminea senzația unei insanatoșiri...

— Vă supără, domnișoară?

— Da, cate odată.

Târlie clătina iarăș din cap, cu îngrijorare.

Pârlea făcu la fel, cu gândul la ocaua ce era să sosească. Domnișoara veturica, pricepand că to- tul s'a sfârșit și că nu mai avea de ce să trăiască, se și hotărî în gând să se sinucidă sau să se ducă la călugărie.

— Presupun cumva urme de „sarcoptes” co- lega?...

— Vai, colegă, făcu Târlie cu glas sugrumat de spaimă, ar fi într'adevăr nenorocire.

Atmosfera devenise cu totul apăsătoare; dom- nul Năoată avu impresia că i se încețoșează min- tea și că aripa morții îi fălăie pe la nas. Dar, asta nu ținu decât un moment. Se reoules și ca'n cea- surile cănd avea gloată în prăvălie, iar băeții um- blau încet, strigă cu putere:

— Veturico taică, vezi ce fac haimanalele ălea cu ocaua de bordo, că-i ia mama dracului! Aceas- tă ășire fu într'adevăr înviorătoare.

— Bravo șefule, imi place că ești energic... Și, mai ales, sesizezi lucrurile cu precizie și ia timp!... Vorbise iarăș Pârlea.

— Colega, eu cred că suntem în fața unui caz de „eritem”.

— Evident, un eritem, colegă...

— Poate vreți să examinați mai de aproape...

— Inutil colegă, se scutură din fotoliul său Pâr- lea; am toată încrederea și sunt de acord cu dum- neata.

— Să prescriem un purgativ și un „fiores tiliae” înainte de culcare...

— Eu cred, că este destul de bun și „thea chi- nensis”.

— Să nu fie amare, domnule doctor! schinci domnișoara Veturica...

— Vai, nu domnișoară, medicamentul acesta se ia în chip de ceai îndulcit, asigură Târlie...

— Și o pomadă, colegă...

— Un Cadum...

— De acord, colegă...

În timpul acestei consultații între doctori, domnul Năoată, în credința că este vorba de lu- cruri grave, se făcuse leoară de sudoare.

— Scapă, domnule doctor?...

— Sigur, domnule Năoată, se rosti cu em- fază Pârlea.

— Știința medicală cu perfecțiunile ei actuale nu permite pacientului să mai aibă vreun fel de indoială asupra lecurii... Apoi, grav și solemn, anunță:

— Până în trei zile, domnișoara Veturica va fi vindecată... Ești de acord colegă?

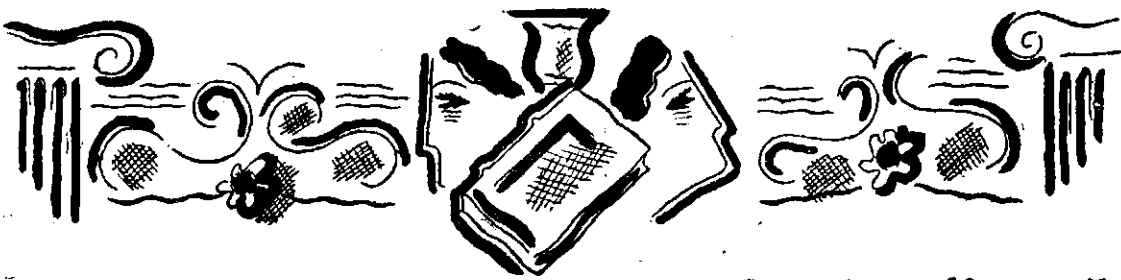
— De sigur, colegă!...

Domnul Năoată părea trezit ca dintr'un vis uitat.

— Atunci mai luați loc, domnule doctor, să mai prăjescă un rând de cărnați și să-i mai zi- cem cu niște bordo... Că, vedeți Dvs, din bordoul ăsta numai la clienții vechi și la binefăcătorii fa- miliei servim!...

Adevărul este că din ziua aceea, de bordoul d-lui Năoată, afară de cei doi doctori locali, nici chiar clienții cei vechi nu s'au mai putut atinge.

— Mi-au scăpat fata, domnule, dela moarte!... Aștia doctori, domnule!... N'au plecat din casa mea, până nu au ales-o la un fel... Și pe de-asu- pra, populari. Dacă e vorba că au un cursur, e că stau în târgul ăsta păcătoș...

Cronica literară

"Catarge" (Cugetarea-Georgescu Delafraș, 1942) Sonată dobrogeană (Ed. Contemporană, 1942) romane, de N. PAPANASIU

Travestirea discretă și mai mult sau mai puțin măgulitoare a scriitorului în unul din personajele sale de carte este un gest de o naivă cochetărie admis printr-o îngăduință tacită în deprinderile literaturii. Creдем că nu greșim identificând pe d. Papanasiu, autorul romanului "Catarge" și "Sonată dobrogeană", apărute înainte de Paști, la un răstimp de câteva săptămâni unul de altul, cu acel Nikita Armanu, el însuși romancier, despre care un alt personaj, o fată din "Catarge", vorbește în acest fel admirativ: "Nikita a avut întotdeauna dreptate. E un cercetător încercat al sufletelor mai ales când e în neputință să se facă înțeles pe o manieră tipică obișnuită, la îndemână romancierilor mediocri. Pentru că e vorba de plasmă psihologică închipuite după formulele fanteziste, și Nikita e mai pasionat, mai încordat în observațiile lui. Își studiază subiectul, îndușung timp — cu o risipă de mijloace și metode. Nikita e un colecționar de suflete. Un colecționar neobosit. De aceea, cărțile lui oglindesc figuri neîntâlnite în epica noastră, urmărite în desfășurarea dramei romanului cu detalii sugestive și vii".

Aluzia ni se pare destul de străvezie, ca să nu mai poată fi posibilă vreo îndoaială. Suntem dar îndemnați să dăm toată încrederea colecționarului neobosit și cercetătorului încercat de su flete, ale cărui cărți oglindesc "figuri neîntâlnite în epica noastră", — romancierului Nikita Armanu, adică d-lui N. Papanasiu. Să încercăm acum să pătrundem în urzela sufletescă a acestor excepționale "plasmă psihologice închipuite după formule fanteziste", așa cum sunt urmărite—vorba d-lui N. Papanasiu — "în desfășurarea dramei romanului, cu detalii sugestive și vii". Personajul principal din "Catarge", Costa Dimitriu e un tip seducător, de aventurier, după care se dă în vânt (sau se aruncă în apă), o susedenie de muieret distins, sensibilizat de muzică și cărți și dornic de aventură. Acest Costa, care este evocat și în "Sonată dobrogeană" trece prin existențele coloriale personaje, cu prestigiu unui zeu tutelar, luând uneori proporții de mit. "Costa călătorul" e sinonim cu aventura, — evaziunea din constrângerile oricăror limite concrete. Un personaj din "Sonată dobrogeană" îi evocă prețenei sale amintirea lui Costa Dimitriu, în acest fel liric corect și seducător pentru a se exprima al celor mai multe din plasmă psihologică ale cărților d-lui N. Papanasiu:

"Costa Dimitriu, Adria, nu are o biografie... Despre el nu ai cum să știi prea mult, căci nu deslușești unde începe — în existența lui — legenda.

Aproape că nici nu mă așculți, Adria. Nici nu se poate altfel. Îți stăpânește imaginația, încă de pe acum. E un cântec din Sud, Costa Călătorul... Un peisaj sufletesc nemi întâlnit... Sunt sigur că ți-am strecurat în inimă o nostalgie fără leac".

Personajele suferă ca de o boală comună, de aceeași exaltare contagioasă și epatativă, făcându-și unii altora o nemăintâlnită reclamă de excepționalitate.

Uneori, epatat și însuși de atâtea plasmă excepționale, gândind care mai de care mai pe a se, se amestecă grăușni și înoportun, chiar autorul: "Nu, nu asculta la Costa, Anna-Maria. Are o închipuire avântată..."

Cum era de așteptat, Costa e depășit de propria lui excepționalitate fără să fie lămurit despre ceace numește el "adevărata mea existență". Când încearcă totuși să descifreze sensul destulului propriu, destăinurile lui sunt de o platiniditate care decepționează:

"Nu știu încă unde se sudează realitatea cu visul — și nici dacă s'au întâlnit cândva, despărțite fiind de o treia existență: aceea pe care încă nu am trăit-o; ea se găsește ascunsă în închipuire, ca o carte cu filele netăiate. E o vignetă pe copertă, atâta știu! O vignetă ce înfățișează priveliștea simplă a unei străzi. Una din acele străzi, pavate pr-mitiv, cu pietre rotunjite de ploaie, între care năpâdește, în smocuri stufoase,

iară. Sunt asemenea străzi, care amintesc de pitorești ulițe provinciale, păzite de doi stâlpi înclinați, cu felinarele strămbate de vânt ca niște păării pușe pe o ureche. În lungul trotorelor rădăcine, ai deosebi fașnetari mizeri, ai căror papagal colorați au murit, cu nostalgia junglei în ochii lor cât un nasture, — papagalii înlocuți în slujba hazardului și a destinului întâmpătorilor. Clenți, de o pereche de minuscule șorice albi".

Decorul romanului "Catarge" este cel dobrogean. În "Sonată dobrogeană" întâlnim mai ale atmosfera și peisajul porturilor dunărene. Climatului moral năzuindu-se să fie unul înflăcărat de pasiune dragoste. S'ar părea chiar că e vorba de un fel de accent spiritual major caracteristic pentru climatul corespunzător unui anume regionalism sufletesc al celor "de peste Dunăre", — în felul celui geografic: "Noi, toți, Ica, suntem nebuni de dragoste... Da, da... Asemeni robului nebun de dragoste, din povestea celor o mie și una de nopți! Ha! Ha! Nebuni de dragoste... Și eu... Mai ales eu... Și tu... Da, Ica!... Și Costa! Nikita, îți mai amintești de Costa? Nu cred să-l fi uitat... Nu... Așa suntem toți cei de acolo, de peste Dunăre... Ha! Ha! Ha! Nebuni de dragoste... Da!"

E adevărat că nici nu e vorba despre altceva decât despre dragoste în amândouă romanele d-lui N. Papanasiu, în care unul pe alții se caută, se presimt, se așteaptă, se împerechează și se despart și iarăși se caută, se presimt, etc., — ori se și sinucid, sau chiar se căsătorec, — până la lehamite. Și toți vorbesc într-un fel literar și de o pretențioasă ridicul care nu isbutește să le acopere banalitatea sufletescă oricât Lar invoca în conversațiile lor pe "subtilul Marcel Proust" și oricât le-ar împănă cu nume de ilustrii compozitori.

MIHAI NICULESCU

Note românești

PROF. ALEXANDRU MARCU: VALOAREA ARTEI ÎN RENĂȘTERE

Apărută în condiții tehnice fără reproș, cartea d-lui prof. Alexandru Marcu "VALOAREA ARTEI ÎN RENĂȘTERE", ne înfățișează, cu luxul de amănunt al cunoștințelor și desvârșit al problemei și cu stilul colorat și curgător al literaturii distins, diferite aspecte din cele mai interesante în legătură cu concepția și realizările de artă în epoca de aur a Renașterii.

Întinderea și importanța materialului utilizat în această lucrare ar fi constituit pentru altceva, desigur, tentații nu ușor realizabile, dar pentru autor, atât de familiarizat cu marea dar cu atât mai pretențioasă problemă a artei în Renaștere a devenit o pasă lesne de manevar. În cariera scriitoricească a d-lui prof. Al. Marcu, această carte poate fi socotită ca un popas reconfortant, iar pentru lectorul dela noi un agreabil prilej de a se familiariza cu fundamentale probleme de cultură.

Lucrarea cuprinde și un important număr de planșe ilustrative.

BIBLIOTECA "NAȚIONALĂ"

În dorința de a pune la îndemâna tineretului o lectură serioasă, variată și atrăgătoare, editura "Națională-Gh. Mecu" — despre ale cărei realizări am mai amintit aci mai de mult — a luat inițiativa editării unei publicații periodice cu caracter enciclopedic, intitulată Biblioteca "Națională", în genul celor cari în străinătate sunt așa de apreciate. În cadrul acestei publicații, editura își propune să scoată o serie de volume cu subiecte de larg interes din domeniul diferitelor literatură română, literatură străină, critică literară, știință, artă, vieți ilustre, etc.

Sunt unele pagini, dar prea puține față de cele vreo opt sute câte cuprinzând amândouă romanele, în care decorul marine sau dunărene sunt zugrăvite în tonuri vii și luminoase de acuarie, dar obișnuit stilul descrierii e lipsit de căldură și tensiune interioară, năzuind să fie artistic dar neisbutit mai mult decât să aibă cursivitatea unui reportaj în care frumusețea pitorească a peisajului e cuprinsă în expresii convenționale sau inexistente, ostentive de prea multă folosire. Ca în acest aspect dunăren desprins la întâmplare din "Sonată dobrogeană":

"În pluitrea lină pe undele drumului de ape, mirajului decorului i se adăogă vraja vieții neoprite o cipă în loc a fluviului, din fiecare port, din preajma fiecărei escale, de pe șlepurii sau din ostroavele care adăpostesc minuscule colibe de pescari, ascunse între trunchiurile săciilor pletoașe, — de pe vapoare monstruoase ale mării — abătute din căile Levantului, — din cătușele riverane ale Dobrogei, cu gemăii — în care muzicini psalmodiază — înamurg — nostalgice implorări către Allah".

"Cred că și cel mai puțin experimentat cititor se va mai fi întâlnit cu asociații verbale ca: "pluitrea lină", "mirajul decorului", "vraja vieții", etc.. În fond, tot dorul de pitoresc și exotice, toată frenezia dragostei și aventurii de care ne spune autorul că sunt insufleții eroii și eroinele romanului sale, fără ca să ne poată convinge, nu sunt decât aspirații nesatisfăcute către poezie, pe care negând-o în el înșiși își închipuie că vor putea-o dobândi prin a.ii. Dar pentru asta era nevoie de atâtea vorbe, înaintea pe câteva sute de pagini?"

Doamne al literaturii, ai muzicii și ai artelor frumoase, zadarnică-i poza, esențială poezia!

SCOPE...

Nu-mi scotocesc nădejdea drept mulțumire, dar nici deșertăciune. O găsec așa după cum un învățat a spus-o, drept o vorbă: nădejduindu, vrei ceva și vrând, îndeplinești.

Așa fiind, un scop am și eu cu nădejde în împlinire.

Am de gând să "scutur" delicat dar muștrător pe anumiți critici, a căror vină este de-a se arăta cu tot dinadinsul "râi" față de orice început bun, numai dintr-o nejustificată autoproțuire și — ceace e mai rău — dintr-o necegetată pornire.

S'a observat, cred, cum dela o vreme, criticii adevărați, critica promovată de muncă și merit, critica cari reprezintă nu numai un folositor îndreptar, dar și un îndemn valoros, în tot ce munca pune încercare și desăvârșire, au tolerat alăturarea unora cari în loc să urmeze un drum deja tras, deja ușor de folosit, caută abateri dintr-o minoră judecată sau — dacă vreți — dintr-o etină înclinare spre împotrivire.

Au apărut cărțile unor tineri dar talentați începători. Ei, bine, am observat că nu critica "bătrână" dar adevărată a aruncat cu piatra, ci, dimpotrivă, "mititeii", "Mititeii" aceștia cu răvnă de doborâre, ca la smee, a tot ce este început bun, deci a tot ce naște teamă de depășire.

Nefericirea mai este și în faptul că acest soi de critici sunt tineri a căror naștere nu s'ar putea numi "la ei acasă", pentru că extractul respectiv ori că nu există, ori că se bizue pe un amestec "strein", ori hărtie dintr-un fel, cerneală din alta, iar stampile, așigderea, câte vrei.

Aceștia, nevoii când și când — să precizeze origina — e drept mai rar sau deloc, în fața autorităților — dar nu tot așa când îi stălec zărele, uită de îngăduința acordată numai din spirit ospitalier și nici decum din apreciere, ca să devină dacă nu prea îndrăzneți, că prea ar fi de tot, dar cel puțin supărători.

Iată de ce vreau ca de cristelină adevăraților critici, "mititeii" aceștia să nu atingă nici măcar toarta...

RESPECT...

Este critică a cărui activitate nu este apreciată decât de cei cu care n'a avut de-aface, fiindcă

ETCETERA...

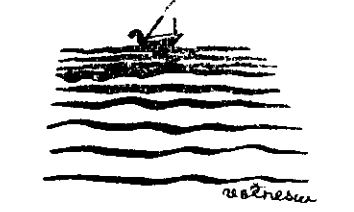
Nu prea este obișnuit să risipească în cronici prea multe laude. A fost întâlnit pe stradă de un "olient" al său, care nici mai mult, nici mai puțin, s'a făcut că nu-l vede, tocmai că s'a și dovedească memoria.

— Ai priceput gestul?... A și nu s'a preziceze aspru critic. E venut din "Vatuvatu". Acolo reșcut ce se cere a-l avea față de superiori, e cu totul altfel ca pe la noi. Bunăoară întoarce spatele. E ceace face acum drama-turgul...

VOIAJ...

Călătoria cu trenul este de multe ori prilej de încercarea răbdării, oboseli, ba chiar a... ispiteli.

Pornești spre o destinație cu grija unei cât mai retrase prezențe în fața celorlalți călători, dar dai peste unul care de cum ți-ai pus capul să dormi, te și descoace cu întrebările, ca apoi să-ți spună toată starea lui civilă și câte-o târâșenie de te căpiază, nu altceva.

Asta pentru bărbați. Pentru femei, partea e mai gingașe.

În altitudinea lor e și demnitate și seriozitate, dar totuși și cochetărie.

Se vor lăsa în pace și nimic mai deosebit nu le măguliește și le face plăcere, decât știindu-se urmăriți de ochi.

Pe distanța Eucurești—Pitești, am avut ocazia să "verific" atitudinea unei tinere și drăguțe artiste dela un teatru particular, pe care și-a "impus-o" de cum a pornit trenul: lectura.

Părea foarte absorbită de una din cărțile lui Pearl Buck. Alături de artistă, o tânăr aviator aliat, căuta o... "convingere". Mai întâi cu ochii, pe urmă cu țigara și mai târziu cu vorba.

Dacă la încercarea dintăi ca și la cea de-a doua, n'a reușit din cauza lui Pearl Buck, apoi la a treia — doar oameni civilizați suntem! — la trebură s'a învingă printr-o corectă și cucieritoare franțuzescă, frumoasă chiar și când spunea banalități.

Să cunosc prea bine stațiile pe distanța aceasta București—Pitești, așa spune unde a început conversația, unde s'a născut zămbetul și unde s'au schimbat țigările. Știu numai că la Titu, Pearl Buck a fost înălțurată iar la Căești — sau așa ceva — am descoperit-o pe jos.

Și pe coperta cărții, căzută pe nesimțite, era scris titlul atât de mult gândit de autor: "Mândrie"...

ADEVĂRATA LOR VALOARE...

Cu ciudățenia îmbrăcămintii de azi a unor "lăstuni" cari s'au voit luați în seamă și discutați, s'a întâlnit ciudățenia costumului de scurtă viață, din deceniul trecut, al cărui nume de dans erotic, făcuse un bolnav gust de modă, făcut s'a răstoarne și reguli și tradiții.

Așa cum n'a reușit atunci, nu va reuși nici acum, cu atât mai mult, cu cât diferența de trăire a anilor trecuți, face o separație habotnică de viața de azi, când a spune "război", nu e numai o noțiune de cuvânt, ci și respect.

Numele ce li s'a imprumutat acestor "lăstuni" — și care a început să circule cu viclenia de sectă — popularizează și pricopșește pe unul din cei mai mediocri muzicanti de tam-tam dela noi, necunoscut până mai eri și devenit vedetă, datorită unui gazetar care "s'a agățat" de el din

cauza lipsei de material important.

De părul cu coamă la spate, de gulerile-cocostârce sau de ciucurii dela ciorapii albi sau roșii, nu se cade a se ocupa decât binului lor simț, dacă și unde există, nu lumea. Fimăcă o totală indiferență i-ar face la un moment dat să întrebe:

— Ce suntem, de nu ne băgați în seamă?...
— Și vom răspunde mirați: Sunteți ceva?...
— Da.
— Cam ce?...
— Și ca toți "copiii" cari se pătrund, vor spune și ei ceace cu adevărat sunt:
— NIMIC...
— Și-am lichidat și cu toanele modei...

"CLOPOTARI"...

Se investesc, dela un timp, oamenii cu merite, de pară răsplăta ar sta la barieră și n'ar avea pe ce cap să cadă.

În adevăr, modestia nu este o cheie care să desuce orice broască, dar nici speranța ca să lase toate ușile vreaște, nu se poate.

Este în existența ei mândria unei reale valori, care nu se lasă desecată decât de cei cari o merită.

Așa fiind, mă întreb de ce de câteva zile, unele ziare de după amiază, țin să fixeze neapărat întâietatea și meritul tragediei unui "clopot de alarmă", — încât mi-a împuliat capul!...

Ași înțelege ca isprava aceasta să vestească dacă nu o victorie dar cel puțin o sărbătoare. Dar să-ți trăgă acest fel de "clopot de alarmă" mai bine lip-să. Prefer sirena, fiindcă știu că în câteva minute, anunță și sfârșitul.

Dar așa!...

ION MINCU LEHLIU

Cu luna oglindită 'n vin... Carnet de primăvară

Trist bate-un ceas, ca pentru un condamnat...
L-ascult și simt că am întârziat.

În vieță, ca n'araceastă berărie...
Îmi umplu versuri, înima pustie...

Un ciob de lună, oglindit în vin,
Îmi spune stănoșe n'atregi din Esenin...

În cupe pline își dizolvă luna,
Otrava dulce care-i: "totdeauna"...

Sub frunți se cionesc gânduri, ca pahare...
Se face ziua — și-adorm felinare...

Un tânăr îmi întinde manuscrise:
Batiste'n care-a strâns — ca lacrimi — vise...

El e un tânăr ca o dimineță...
Eu am întârziat prea mult în vieță...

NELLU CRISTESCU

Risipire

Din versul stâns — din marea lui tăcere —
arareori alunecă vre-o stea,
și tot mai rar o căldă măngăiere
se rătăcește 'n suferința mea.

Cu gândul prins de mările pustii
luminiile mi-au înghețat de ger —
și-adorm stellar — banchiză 'ntre făclii —
sub nesfârșitele poani de cer.

Aud atunci viora cum suspină
și mă privesc miratele oglinzi
dar nici un vâs deput — nu mă alină —
cad năruite — peptrele-mi grinzi.

Ș'n risipirea 'n care mă prejoc,
fărămi cu fărămi spulberată —
înmărmurite visurile tac
și liniștea-i de versuri fernecată...

EMANOIL FLORENS

Vinul gândului

Dacă versul curge, nu-i degeaba; —
Vinul unui gând mai greu îl ștăim...
Poate că s'în grâu mai este aur,
Poate că s'în vorbe noi murim.

Uneori ne 'ntoarcem ca bolnavii,
Uneori ne 'ntoarcem să vedem:
Nu ne-așteaptă pe la poartă sclavii,
Nu ne cântă ciurdele 'n poem.

Locurile goale unde-am plâns,
Casele prin care n'am mai fost
Au plecat de-acolo, heii s'au strâns,
Nu-și mai cată vântul adăpost.

Uite: timpul ăsta nu e 'ntâlnit.
Uite: requiemul nostru-i soare.
Poate că s'în scrâșnetele cuțite,
Poate că și cântecul e-o floare...

ION CARAION

CANTECE NOI

Carnet de primăvară

"cronici literare". Leonida Secrețeanu este însă un poet care n'a vrut nicăicum să se dea bătut. Un combatant, cum s'a răzice. Voluntar și, plin de asperități, dar și de nebanuite frumuseți, este dovada cea mai bună că tinerețea lirică nu trebuie să dormiteze, ci să se caute mereu, pentru a se afla — odată și-odată.

Venit din războiu, Secrețeanu nu s'a mulțumit cu decoratiunile cari îi acopăr pieptul, ci a vrut el însuși să deooreze tinerețea cu rodul cel mai viu și mai de preț al inimii sale. Înainte de a fi propriu zis o carte, (ceace încontestabil că este), ciclul acesta este un act de prezență în fața vieții, dar și în fața poeziei, pe care Secrețeanu o stujește cu un elan, (da, acesta este termenul cel mai nimerit) cum rareori ne-a fost dat să întâlnim. Critica și critica pot să spună orice, și nu ne îndoiim că or să vină și cuvinte de recunoaștere, destule, pe care tânărul nostru prieten le merită cu prisosință. Dar, mai presus de toate, noi ne scoatem pălăria în fața unui crez în poezie, pe care înainte de a-l fi verificat, l-am bănuț și l-am prețuit întotdeauna — nu așa cum l-au prețuit și alții, mai în măsură să o facă decât noi. Oricum, cartea și gestul lui Leonida Secrețeanu se cer subliniate și poate că aceasta e prima recunoaștere, mai mult decât camanaderească, a unei cariere...

Te întrebii oare, omule depe stradă, ce ți-ar putea spune farmecul amar al acestui târziu și dimăndat? Nici răgazul unei slove, nici rava odihnă a unei ore de bibliotecă, nimic, nimic. Și-aceasta, când îți dat seama, dimcoale de ochi, că întâi copaci au prins să înflourească, lepădându-și mugurii, să-ți dai osteneala de a asculta un cântec, care nu e nici al vântului și nici măcar al gatermicii care îți cântă sub gem scrâșnitul și lențul vals al Reginei Draga. Un cântec cu adevărat nou!

ȘTEFAN BACIU

N. B. — Manuscrisele se trimite la redacție, menționându-se pe plic: pentru Ștefan Baciu. Și răspunsurile: Izvoie: Indescifrabile. Vsev. T.; Alt.e. S. G. G. G. N. Haica, Șerban Top, George Pătr., Miroca Em., Dan Deleac, Ilie Târ., C. Grigor., Ale-nie S., L. C. Jentă B. B., Ileana T., N. Orișeanu, A. Gurghiuu: Nu!

KAZIMIERZ TETMAJER

Victorie

Trad. de R. DONICI

Înainte de a fi un codru, un codru întins, în munții uriași, acoperiți cu codri, cu văi adânci, clipeauă pârâie, uriau cascade și se căscau prăpăstii, în care părea că sălăște moartea.

Oamenii și mașinile mele construiau prin codrii aceștia o linie ferată și se ridicau munții uriași. Sute de topoare se ridicau și doborau copaci. Toate aceste topoare erau puse în mișcare de mâna mea. Sute de oameni și mașini, munceau și trăiau datorită mie. Viața mea, viața mea erau în minele explozive, care făceau să sară în aer țuci și blocuri de piatră. Când ochii mei se opreau pe vârful unui molift, care nu cunoștea decât vântul și ghiare de vultur, copacul tremura și cădea mândru la pământ. Urași fași seculari își plecaseră crengile, așteptându-și moartea. Înainte de a cădea în abisul, cu fundul de piatră, care se deschidea în drumul lor, pârâiele încetaseră să mai murmure, când mai opream pe malul lor. Vântul, căruia îi răpâiam copaci în care, până atunci, suera sălbatic și strident, proslăvind deșul codrului, sau se odihnea, somnoroși și liniștiți, ca un răs sămărat, cu prada lui, — mă izbăie, furios, în față, pentru că îl jefuiam. Cerbii cărora le luam pădurea, văzându-mă, aplecaseră oarșele și muștele cu năruț. Am adus, în deșul virgîn și secular al codrului, distrugeră, nenorocire, spaimă și moartea.

Dar dincolo...

Duceam acolo viața! Dincolo de munți, odată cu șurubul locomotivei și uruiul vagoanelor, trebuiau să pătrundă raze de lumină, să înceapă o viață nouă, tânăra și minunată. Odată cu șurubul locomotivei și uruiul vagoanelor, trebuia să pătrundă acolo cultura, o bună stare necunoscută până atunci, urma să vină o epocă nouă, să renască toate câte erau pe cale de a se mușcări și a se prăbuși. Strigădă tare: „viață! viață!”. Mergeam înainte, trecând prin deșul codrilor, peste râuri, râpe și prăpăstii, sperind vulturii, lupii și cerbii. Mâna mea făcea să se ridice sute de topoare, iar în mâșinile, care șubămăiau și duduiiau, sbrănaia și dudua voinea și inima mea.

Astfel, mergeam înainte! Înainte! Înainte!

Întreaga adânc în deșul codrului. Focurile noastre ardeau, noaptea, cu flacăra roșie și făceau cărbuni gri de fum. Știri vagi despre noi ajungeau, probabil, dincolo de munți și păduri: oameni, umși și speriați se apropiaseră unora, pe țurși și priveau printre copaci la muna noastră. Oamenii mei îi numeam căpâni.

Mă simțeam atât de bine! În jurul meu era o natură sălbatică, virgină și liberă, iar eu aveam un țel minunat, mare, sfânt!

Ducând asemenea viață încoadată, n'aveam timp să șovăi și să-mi otrăvesc gândurile cu cea mai îngrozitoare dintre întrebări: „pentru ce?” Adevărat: pentru ce mergeam acolo, pentru ce construim linia aceea? Făceam oare un bine? N'ăș fi pricinuit prin aceea un nou rău, mai mare decât acela de până atunci? Nu mă întrebam. Sgomotul cadențat al topoarelor și eoul lor puternic imi alungau toate gândurile săcătitoare. Simțeam că am năzuință, creș, creș mereu, că munca prin ea însăși poate fi un scop, ferioare, incântare, o plăcere pe care o cauți pentru ea însăși, ca pe o gimnastică a minții în timpul cîtu. E greu al unei cărți de neînțele. De astfel, omul seamănă cu un copil, care sare și alergă, fără să se gândească la ceea ce face: e împins la aceasta de tineretea lui forțe. La fel, au nevoie de o activitate intensă acei oameni cari sunt capabili de ea, cari au destulă putere, curaj și spirit întreprinzător.

Când am isprăvit planul lucrării, mi se părea că n'am să mai pot sta în birourii mele, la masă, cu hărți și compas. În imaginația mea se infășura ceea ce văd acum. Mi se părea că plecăm la pădure și mă scufundam într-o mare a lumii virgine. Nu odată, trăgând linii pe hărțile, mă sculam brusc, dela masă, cu mâinile ridicate, cu răsunarea îngreunată și cu un strigăt infundat pe buze. Sufletul meu, sufletul omului primitiv, se cerea în întutul de băștină, se cerea în casa lui! Dar eu nu mergeam înainte numai spre a trăi acolo: aveam un scop, mă chemau gândirea, voinea, năzuința; zece de mii de ani, ere de civilizație mă despărțeam de eul meu primitiv.

Deșul codrului se deschidea înaintea noastră încet, apărându-se stăruitor. Uneori, când mă uitam la râpele pline de prundiș, de trunchiuri de molifiți și fagi sădrite, de rădăcini scoase din pământ, mi se părea că codrul chema asupra mea pedeapsa și răz-bunarea, pentru că i-am călcat drepturile. Crengile și rădăcinile întoarse în sus semnău cu o mână de titani și uriași răpuși și sădrite de un zeu mănos. Iar acolo, sus, trebuia să fie o Nemesis sau Fatum, care sunt deasupra zeilor și a oamenilor.

Uneori, eram cuprins de spaimă.

Ce-i păsa acestui deșul de codru, acestor copaci seculari și stănci nemșcate, de oameni și de scopul pe care-l urmăreau aceștia? Ce legătură există între natura rece, nepăsătoare și neturburată și viața omului? E ceva comun între ei? Ca și stelele din cer, copaci de pe pământ nu știu nimic despre om. Din punct de vedere fizic, nu există decât o singură materie generată nemărginită, un singur principiu primar, un singur element general la care s'ar putea reduce totul, dar, în ceea ce privește restul, noi toți suntem ca o barcă pe valurile mănoase ale mării nepăsătoare a Naturii. În această mare nu există dragoste, nici ură. Dar singurul sentiment ce ar putea să existe între om și

natură, ar fi ura. De acolo, de sus, privește, cu ochii stelelor, veșnica și înspăimântătoare năpăsură a existenței. Iar aici, jos, pe pământ, unde lupta e în toi, ar domni ura, dușmănia.

Seara, cădeam ca o piatră de oboseală. Diminețaa însă, când norii cuprindeau zărea, când ierburile și smeurii sălbatici, lipiți de pini, se topeau triști în ceață, când rona se prelingea pe trunchiurile copacilor sau când ploua (atunci grămezi, de uriași doborâți, grinzi și scânduri străluciau în ploaie ca sticla, răspândind un miros înecăcios), mă cuprindea unora o frică nelămurită.

Atunci, îmi venea să deschid brațele și să strig codrului:

„Înțelege că sunt om și că trebuie să procedez astfel! Înțelege că mă ridic împotriva ta numai ca să lupt, numai ca să înving; sunt condus de o forță superioară, apei spirit și nu pot să nu înving decât dăruindu-mă. Pe care Dumnezeu l-a însuflat în om, rezervându-și Sine dreptul de a-l vedea și înțelege. Dumnezeu a hotărât dinainte ca tu să ne fii calea, iar noi să ne orșim drum prin tine. Tu trebuie să te supui, pentru că ești o forță oarbă și lipsită de voinea, ca o citire de bivoli. Tu trebuie să fii învins de rațiunea omenească. Dece nu arunci peste noi blocuri de piatră din stâncile tale, dece nu ne ineci, dece nu lași ca o mulțime de trănțele mănoase să ne radă de pe fața pământului?! Tu ești mort și fără voinea, ești o citire de bivoli, care merge acolo unde o mână ciobanul!”

Dar uneori mi se părea că de acolo, din deșul codrului, se aude o voce, ca un spirit al naturii, uriaș și înspăimântător, se ridică împotriva mea și mă privește în față, jese de dincolo de prăpăstii și stânci, așa că-i văd pieptul. Spiritul acesta mă îngrozea cu ochii lui al căror albastru sinistru seamănă cu al norilor de grăindă și cu lărgimea umerilor săi cari seamănă a stânci. Dar nu ridică mâinile să lovească în mine. Nu le vedeam din cauza tușurilor depe stânci și mi se părea că spiritul acela zăbeste cu o ironie nepăsătoare de zeu uriaș.

Va să zică, n'ăș să trimită trănțele asupra mea, n'ăș să mă arunce în prăpastie. Ai să îngâdeai însă ca un biet șarpe, care se târăște pe pământ și pe care pot să-l skrivesc cu tocul gheței mele, sau un scorpion care fuge din fața mea, să mă muște? Spiritul acela înspăimântător zăbea, ascuns până la braii în dosul unui munte. Pe urmă, se ascundea de tot și se culca pe mușchii din pădure, întinzându-și barba peste iarbă și smuri sălbatici.

Nu știu cât timp am stat în codru, pentru că pierdusem aproape cu desăvârșire șocoteala zilelor și a nopților. Trecuseră, probabil, vreo două luni. La început, întâlneam ciobani și păduari. Pe urmă, nu mai vedeam pe nimeni afară de oameni de dincolo de pădure cari apăreau din când în când printre copaci.

Și iată că, într-o zi, când soarele era în apus, când isprăvisem lucrul și ne adunam să mergem spre colibelele noastre, auzim lătrat de câine.

Zăbirăm aproape toți, fără voia noastră. Unii din noi făcuseră, buroși, „a! a!” Ne sălbăticităserăm în inima aceea de codru și ne desobișnuiserăm de case și de animale domestice. Poate pentru prima oară după mai multe săptămâni ne privirăm unii pe alții: eram negri de fum catran, vâni și soare, jerpeliți, ne crescuse barba; semănam mai curând cu o ceață de țâhari, decât cu oameni civilizați.

Lătra un câine. Cunoscut după fătăcă ce era un câine de grană care descoperise urmele noastre. După puțin timp, se auzi foșnet în tuși, pe urmă an'malul scoase capul și începu să lăre și mă lăre. După aceea, ca într'un basm romantic, apărură un cap de căprie și o prășă sau o nimfă cu un șoim în mână, una din acele apariții despre care se spune: tu, nu, tu nu există aveea; ești doar o minunăță arătare. Și codrul începu să fremăte în chip ciudat, nu ca de obicei. O melodie duioasă și dulce porni din copac în copac, întinzându-se și topindu-se în întuneric.

„Sunt o pădure fermecată și fără de hoțar”, foșneau fagi și molifiți. „Sunt o pădure virgînă, în care n'a călcat încă picior de om, pădure care imprășteie miros de rășină.”

„Adăncește-te în mine, afundă-te ca într-o apă rece de izvor, ca într'un pârâu parfumat ce trece printre grădini.”

„Ca într'un pârâu parfumat, pe ale cărui maluri cresc orni și lalele roșii.”

„Vino! Lasă apa să murmure în jurul gâtului tău și stropi să-ți intre în ochi, ca niște stete!”

Aceasta nu ținu, probabil, decât o clipă. Când mă uitai din nou în direcția aceea, nimfă dispăruse.

Nu mă mai dușei, ca de obicei, cu lucrătorii, să măncăm, în jurul unui foc. Mă închisei în coliba mea și mă trănii pe pat. Nu văzusem femele de două luni, o uitasem, mă desobișnuisem de ea.

În pustietatea aceasta, în această tușă și trudă de fiecare clipă, netrând decât cu gândul ce răsună mereu în capul meu, n'a-

văzusem timp să mă gândesc la femei. Nimic nu-mi îndrepta cugetul spre ele și nimic nu mă făcea să mi le reamintesc. Lumea pe care o străbăteam era atât de măreță, iar munca noastră, atât de serioasă și importantă, încât nimeni nu cânta cântoce veșele, nimeni nu vorbea despre desfrâu sau necuviință. O muncă grea și o natură măreță ne transformaseră în spirite de mușchi și volnți de fier. Instinctele și patimile omenești doimătau în noi. Mă simțeam atât de bine, atât de liber, mintea mea era așa de limpede, sobră și viguroasă, aveam stăta încredere în mine și o energie atât de productivă și sănătoasă.

Cine era această femeie? Cum a ajuns în această pădure? Pentru ce?

Somnul meu liniștit și sănătos dispărură. Mă simțeam parcă otrăvit. Mă svăroaleam în pat și nu puteam să dorm. De altfel, nici nu voiam să fac. Instinctele adormite se treziră. Chipul pierdut, șters, începușă a fetei devenea tot mai clar, prindea viață. Ceeace văzusem o clipă și ceeace ochii mei perceperă ca în vis, începea să prindă contur. Și vedeam trup de femeie, îl simțeam, îl știam, mi-l reaminteam.

Așa! Dacă e o fată din pădure, fiică de om retras sau pădurar, dece să n'o am, de pildă, dece să n'o iau de nevastă? Dacă ar vrea, firește, să se mărite cu mine. Atunci am munci împreună, ea m'ar ajuta să-mi isprăvesc misiunea. Am construit împreună linia aceasta, am duce pâine și lumină în văie situate dincolo de pădure. Impreună, mână de mână, suflet de suflet.

Ha-ha-ha! Răsei tare. Veșnica minciună, pe care femeia o cere bărbatului și care îl îndeamnă pe acesta să facă pe grozavul. Sunt tânăr, am douăzeci și opt de ani n'am văzut femeie de două luni, mănânc și beau bine, sunt sănătos și o vreau pentru îmbrățișările și buzele ei, nu pentru suflet și muncă în comun. Muncă pentru atingerea unui ideal. Ha-ha-ha! Hohotii din nou. Ce gând ridicol! Dacă ea era lângă mine și dacă aveam un neg la umăr, sunt sigur că mâine nu m'aș mai gândi la înfrățirea sufletelor și la munca în comun pentru atingerea unui ideal. Minciună! Părinții sufletelor noastre știu prea bine ce să creadă despre aceasta.

A doua zi diminețaa, mă deșteptai fărăz și aveam capul greu. Pentru întâia oară nu-mi sculai lucrătorii. Bătrânul Szymon, principatul meu ajutor, specialist în așezarea minelor explozive, veni spre mine, mă privi îngrijorat și mă întrebă, scoțându-și șapca:

— Nu sunteți bolnav, domnule inginer?

— Nu. Dar am dormit mult decât de obicei.

— Și ați avut un somn neliniștit. Am stat nițel lângă coliba dv. și am tras cu urechea.

De obicei, ne dădeam bună diminețaa la ora patru și acum e aproape opt.

— M'am culcat târziu. Dar lucrul merge?

— Mergă. Aici, în stânga, ceva mai la vale, e o așezare omenească.

Tresării, dar căutai să nu-mi trădez turburarea.

— Cine stă acolo.

— Ingerul oolului silvic regal.

— Singur?

— Nu. Are o mică fermă, servitori, vaci, cai. E o gospodărie în toată legea.

— Și cine-i acasă?

— Dânsul nu-i acasă. E plecat în Capitală. A rămas numai nevastă-să.

— De unde le știți toate astea?

— Pân'acolo sunt numai doi kilometri. Oamenii de-ai noștri, dintre acei care fac plute, au fost pe-acolo.

Dându-i lui Szymon o țigară și vrusei să plece, dar bătrânul îmi spuse:

— Domnule inginer, ar fi bine ca, măcar cele câteva zile cât vom lucra aici, să nu mai stați în colibă, ci într-o casă bună. Să nu vă îmbolnăviți.

— Dar n'o să mai stăm mult timp aici. Trebuie să trecem rău și să ne așezăm acolo.

— Dar pân'atunci?

— Mă depărtați.

„E, probabil, fata inginerului!”

Supraveghiam lucrările fără să văd nimic. Numai datorită unei rutine mecanice n'am făcut pe lucrătorii să bage de seamă că nu pricep nimic.

Pe urmă, mă retrăsei în coliba mea, prefăcându-mă că trebuie să scriu o scrisoare. În realitate, voiam să prind curaj ca să mă duc la fermă. Începui să mă îmbrac. Găsi oglinda și mă îmbrăcai pe jumătate. Apoi, îmi șosei hainele, mi le șmusei aproape, cu furie. După aceea, începu să mă îmbrace din nou, încet, sistematic, mușcându-mi buzele. Îmi legaș cravata cu mișcări incoete, dar o strângeam între degete cu atâtă putere ca și cum voiam să mă sugrum. Mă îmbrăcai. Pusei un revolver în buzunar. Luai o cravașă în mână, ceruj și pornii în direcția opusă celeia în care era așezată ferma, vrând să fac un ocol, apoi să întorc calul spre casa inginerului silvic.

Dar mergeam mereu înainte prin tuși, peste licheni, ferigi și smeurii sălbatici. Nu se mai auzea nici șgomotul topoarelor, nici loviturile baroaselor. O singură dată auzii o bubuitură: o mină spintecase o stâncă. Vom

fluera și-l potoli. Ajunsei la poartă. Un lucrător veni spre mine.

— Cine sunteți dv.?

— Ingerul regal.

Lucrătorul își scoase șapca.

— Ce doriți?

— E cineva acasă?

— Doamna.

„Dar domnișoara?” vrusei să întreb. Mi simții foarte prost.

Soșel e carte de vizită, poruncii să mă anunțe și intrai în curte.

Un minut mai târziu, lucrătorii se întoarsă spunându-mi că doamna e în grădina și mă poștește acolo.

Supărat de ghinionul meu, trecui calul lucrătorului și urmaș lacheii care țesăse în întâmpinarea mea. Am să-i spun mizerii că e să fie bubuituri și naiba s'o ia!

Stau un minut, i-o spun și plec.

Nici n'o întreb de fată. Dă-o-noclo!

Trecur prin tînd în grădină. Și a fost din nou, ca într'un basm romantic: un șoim domesticit pe o creangă, un căprioare și un câine de goană la picioarele ei. Și pe o bancă, eu o carte în mână, aceea care nu există aovea, care nu-i decât o arătare.

— Sunteți colegul bărbatului meu, pe trucidă amândoi servicii pe care, — spuse ca ridicându-se și întinzându-mi mână. De aici, văd, vedeți, cu toate că șoful meu nu e acasă. Ședeți, vă rog. Construiți o cale ferată aici, nu-i așa?

Nici un cuvânt de felul aceluia: „cu ce vă pot servi”, etc.

Mă așezai și începurăm să vorbim, nu mai știu despre ce.

Când vorbea ea, aveam impresia că se deschide o floare după alta. Ochii ei mari, de un albastru închis, lucrau pe fața mea și vorbeau o limbă ce n'avea nimic comun cu ceea ce pe care o vorbeau buzele.

Mă întrebau despre ce nu se pot spune, despre cele mai tălmice lucruri. Mă întrebau cu stăruință, poruncitor. Treburi să dau un fel de examen care mă zăpăcea și mă supăra, dar, în acelaș timp, îmi făcea o nespuse plăcere.

„Am să-ți spun tot, tot”, îl spuneau ochii mei, „pentru că te iubesc!”

Iar ochii ei, după ce mă încercară și isprăviră examenul, începură să cânte:

„Fată pădurea fermecată, în care n'a călcat picior de om, pădure virgînă, care imprășteie miros de rășină...”

„Haide, afundă-te în ea, ca în apa unui izvor, ca într'un pârâu parfumat ce trece prin mijlocul unei grădini...”

„Haide, lasă ca stropii să-ți intre în ochi, ca niște stete, stropi de apă, printre crini și lalele roșii...”

Pe urmă, intrarăm în casă să bem câte o cafea.

Acolo se găseau numeroase arme, pipe, capete de mistreț, blăni de urs și vulvuri împăiași, cu aripile desfăcute.

Pe perete atârna portretul unui bătrân.

— Bărbatul meu, spuse ea, arătând cu mână la portret.

Impotriva voineii mele, izbuoni:

— Bărbatul dv.?

Ea zămbi și răspunde:

— Da, domnule inginer.

Pe când îmi luam rămas bun, îmi strânse cu putere mâna și-mi spuse:

— Cred că ai să mă vizitezi des. Șoful meu a plecat în Capitală, pentru mai mult timp și mă plictisesc grozav, singură. Văno mâine să prânzești cu mine.

— Mulțumesc, dar nu pot să vin la prânz. Am treabă.

— Atunci vino la masă mâine seară.

Prefeai această din urmă propunere.

Ii sărutai mâna. I-ași fi sărutat-o așa, o veșnicie. Pe urmă, încălecaș și pornii la deal.

Intorsei capul. Ea stătea în grădina.

Înainte de a fi avut timpul să-mi școl pălăria, întinse spre mine mâna cu o batistă.

Approape fără să-mi dau seama, îi făcui o bezea.

Ea întoarse repede capul.

Dădui pînteni calului și, strigând: „am să-mi trag un glonț în cap!”, ca un nebun, pornii în galop acasă.

A doua zi diminețaa, la ora patru, lucram cu barosul, ca un simplu lucrător. Spusei că nu mă simt bine și că vreau să scap de răceală. Veni seara, dar eu tot lucram. Pro-pusei lucrătorilor să lucreze și noaptea, la lumina torșelor, în schimb unei plăți suplimentare, pretextând că mi-e teamă că ploaia ar putea să ne spele terasamentul și s'o acopere cu lut. Se găsiră câțiva doritori.

A doua zi diminețaa, istovit, aproape albit de puteri, căzu pe pat, în coliba mea.

Când mă deșteptai, băiatul de serviciu mă anunță că mă așteaptă un om cu o scrisoare.

Înima începu să-mi bată năvalnic.

„Îmi scrie să nu mai dau pela ea”, presupuse eu.

— Dă-mi scrisoarea și dă-i drumul omului.

— Spune că așteaptă răspuns.

— Dă-mi scrisoarea.

„Dece n'ai venit aseară? Scrise-mi când vii. Semeni cu oamenii cărora le place crema. Și am avut cremă. Pentru că ai lipsit, am mâncat o Remus, Zagray și Polette. Dar Polette a mâncat puțin, băgându-și ciocul și ghiarele în cremă. Aceasta a fost foarte gustoasă. Te rog să te milostivești și să vii să guști alta. La revedere.

Myrta X”

Scrisei: „Mi-e frică”, dădui trimisului un duș, iar pe băiat afară din colibă și începu să sărui scrisoarea, fiecare cuvânt, fiecare literă. Pe urmă, pusei din nou mâna pe baros. La amiază, primii o nouă scrisoare: „Clemența există ca oamenii să păcătuiescă. Te aștept diseară!”

Eu însumi așezai o mină explozivă, trimițând, sub un pretext oarecare, pe Szymon în altă parte. O bubuitură îngrozitoare, care șgudu acru, făcu ca oamenii să cadă, iar codrii să se cutremure.

Era strigătul meu de triumf, mina „la ordine de cafe”.

— Urrra!

Țara fermecată ne deschise din nou porțile ei. Acela la care poate visa un tânăr, al căror dor spre milioane și milioane de bărbăți, acelaș dor care năzuesc aceștia și care nu le sunt date, se infăptuieră.

(Urmare și sfârșit în n-rua viător)

— Dar dacă e frumoasă, dacă e frumoasă ca Venus de Florența?

De fapt, ce-mi pasă de acești oameni din pădure? Viața e scurtă și o trăești o singură dată.

Sării din pat și-mi turnai în cap o găleată cu apă rece. Pe urmă, umplui un lighian cu apă și cu o stăruință înfrigurată începu să-mi slăbănesc răsul: comieul funcunilor fizice, provocate de excitarea psihică, mă apărură deosebit de limpede. Îmi ștersei capul, îmi aprinsei o țigară de foși și ieșii din colibă în pădure.

În jurul meu era liniște și noapte. Stelele străluciau deasupra copacilor, pe un cer curat, fără niciun nor, de un albastru închis. Când eram copil, am petrecut multe asemenea nopți în alt ținut munțos.

Era noapte, o noapte cu stele.

„Vino!” șoptea deșul. „Sunt o pădure fermecată și fără de hotar.”

„Prin mine trece un pârâu parfumat pe ale cărui maluri cresc orni și lalele roșii.”

„Vino! Lasă apa să murmure în jurul gâtului tău, și stropi să-ți intre în ochi, ca niște stete, când ai să-ți uzi capul cu apă de izvor, când ai să-ți scufunzi inima în apă, pe ale cărei maluri cresc crini și lalele cu petale roșii!”

— Frumooso! Frumooso! Te doresc, te vreau, te caut începui să strig codrului, liniștit, întunerului și stelelor imprăștiate deasupra munților.

face un pod peste apă, apoi vom începe să facem un tunel pe malul drept al râului.

Mergeam înainte.

Purtam o haină nouă și elegantă bleumarin, pantalonii din piele de elan, cizme de lac și o cravată foarte frumoasă, decădentă, prinsă cu un ac cu perla. Dece mă gătisem plecând într'un deșul de codru, unde pân'atunci nu mă vedeau decât veverițe, jderi, pisici sălbatic și sturzi de munte? Intorsei calul și începu să cobor în vale. Un drum de pădure, verde și moale, se deschise înaintea mea. Începu să gonesc cât putui de repede la vale. Deodată, un urcuz ușor, pe urmă, la câteva sute de pași depărtare, o casă și acareturi.

Ferma inginerului silvic.

Înima începu să-mi bată și mă fâștăci din cale afară. Cum am să-mi explice vizita? Că mi-e dor de oameni? Dar ce le pasă? Vreau să stau câteva zile în casa lor? Pot să mă primească în așa fel că o să-mi iasă pe nas.

Am să le spun că am venit să-i anunț că, cu prilejul aruncării stânelor în aer, se vor auzi bubuituri îngrozitoare și, pentru că am văzut o femeie...

Dar nu mă mai gândeam la nimic și-mi vedeam de drum.

Calul, care se plictisise de râpele și gropile din pădure, gonca ca vântul pe un drum drept. Câini de goană începură să latre dincolo de gard. După puțin timp însă, cineva